

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การใช้แบบทดสอบ Rubin’s Self Esteem Scale ในการปฏิบัติงาน
สังคมสงเคราะห์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ”
ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการศึกษาเพื่อ
นำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- 1.2 ข้อมูลสถานภาพครอบครัว
- 1.3 ข้อมูลการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ หรือการถูกทารุณกรรม
- 1.4 ข้อมูลการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลการศึกษาจากแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin’s Self Esteem Scale

- 2.1 ข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ (Self concept)
- 2.2 แบบทดสอบความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem Scale)
- 2.3 การประเมินอัตมโนทัศน์ (Self Concept Rating)
- 2.4 การทดสอบสมมติฐาน
- 2.5 การนำเสนอกรณีศึกษาจากการสัมภาษณ์ 5 ราย

ส่วนที่ 3 การใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin’s Self Esteem Scale

- 3.1 การพัฒนาแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin’s Self Esteem Scale
- 3.2 ข้อจำกัดที่เกิดในการทดสอบคุณค่าในตนเอง
- 3.3 ข้อสังเกตจากการใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin’s Self Esteem

Scale

ส่วนที่ 4 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

อายุ

เนื่องด้วยสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการให้ความสำคัญเฉพาะกลุ่มหญิงและเด็กเท่านั้น ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเป็นเพศหญิงทั้งหมด 103 ราย และร้อยละ 51.5 อยู่ในช่วงอายุ 16-19 ปี ร้อยละ 32.0 ช่วงอายุ 12-15 ปี ร้อยละ 11.7 อายุอยู่ในช่วง 20-23 ปี และร้อยละ 4.9 อายุ 24 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 4.1

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
12-15 ปี	33	32.0
16-19 ปี	53	51.5
20-23 ปี	12	11.7
24 ปี ขึ้นไป	5	4.9
รวม	103	100.0

ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายเพิ่มเติมว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลสัญชาติอื่น ๆ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทยส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่ถูกทำร้ายทารุณกรรม และการถูกทอดทิ้ง การดูแลปล่อยปละละเลย และการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมมีปัญหาด้านพฤติกรรมจนกระทั่งถูกส่งตัวมายังสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

สัญชาติ

สัญชาติของกลุ่มตัวอย่างโดยละเอียดแล้วพบว่า ร้อยละ 46.6 สัญชาติลาว รองลงมาคือ ร้อยละ 42.7 สัญชาติไทย ร้อยละ 4.9 สัญชาติไทยใหญ่ และร้อยละ 3.9 สัญชาติพม่า ส่วนร้อยละ 1.9 สัญชาติกัมพูชาซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติ	จำนวน	ร้อยละ
ลาว	48	46.6
ไทย	44	42.7
ไทใหญ่	5	4.9
พม่า	4	3.9
กัมพูชา	2	1.9
รวม	103	100.0

จากการสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการพบว่า กลุ่มที่มีสัญชาติลาวและไทใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มคนลาวมักจะมาจากแขวงสะหวันนะเขตติดกับชายแดนประเทศไทยในเขตจังหวัดมุกดาหารและเดินทางเข้าประเทศไทยโดยเรือขนาดเล็กในช่วงเวลา กลางคืน การเข้าสู่ขบวนการการค้ามนุษย์ส่วนมากจะถูกนายหน้าขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นทั้งคนใกล้ชิด ญาติพี่น้อง หรือกลุ่มนายหน้าที่ตนเองไม่รู้จัก เข้าไปติดต่อในหมู่บ้านที่ตนเองอยู่อาศัย ในลักษณะชักชวนให้ไปทำงานในประเทศไทย และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่จากภูมิลำเนามาเพื่อติดตามหาญาติพี่น้องที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

การศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 31.1 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-6) รองลงไปคือ ร้อยละ 29.1 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) มีข้อน่าสังเกตประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างคือ จำนวนร้อยละ 65.1 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา และมีระดับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น และ ร้อยละ 5.8 ได้รับการศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายและ ปวช. ปวส. (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	21	20.4
ประถมศึกษาตอนต้น	14	13.6
ประถมศึกษาตอนปลาย	32	31.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	30	29.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย และปวช./ ปวส.	6	5.8
รวม	103	100.0

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มอธิบายว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงโดยเฉพาะกลุ่มสัญชาติอื่น ๆ มักจะไม่ค่อยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศของตนเอง ทั้งนี้สาเหตุของการไม่ได้รับการศึกษา คือ ความยากจนของครอบครัวที่ไม่สามารถส่งลูกเข้ารับการศึกษารวมถึงการที่ครอบครัวมีจำนวนบุตรหลายคนทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับระบบการศึกษาของประเทศเหล่านี้ยังไม่เอื้อ อย่างไรก็ตามในกลุ่มสัญชาติไทยส่วนมาก จะได้รับการศึกษามากกว่า ทั้งนี้ก็เพราะระบบการศึกษาและข้อกำหนดตามนโยบายของรัฐส่งเสริมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนไทยได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษามากกว่า ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการได้จัดให้มีระบบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทยทำให้กลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้าถึงโอกาสในการศึกษามากขึ้น เด็กเยาวชนหญิงบางรายสะท้อนว่า “หนูเข้าเรียน กศน. ม.ปลายของที่นี่ (สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ) แล้ว”

สถานภาพสมรส

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 69.9 เป็นโสด ร้อยละ 28.2 ยอมรับว่าเคยอยู่ร่วมกันแต่ไม่ได้แต่งงาน และร้อยละ 1 เป็นผู้ที่มีสมรสและผู้ที่เป้าหมายในร้อยละที่เท่ากัน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	72	69.9
เคยอยู่ร่วมกันแต่ไม่ได้แต่งงาน	29	28.2
สมรส	1	1.0
หม้าย	1	1.0
รวม	103	100.0

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดนี้จากการสนทนากลุ่มบอกว่าเคยอยู่กับแฟนแต่เป็นการอยู่แบบชั่วคราวในระยะสั้น ๆ เท่านั้น “ไม่จริงจังที่แบบว่าอยู่ด้วยกันชั่วคราว”

1.2 ข้อมูลสถานภาพครอบครัว

อาชีพของครอบครัว

ครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 33.0 เป็นเกษตรกร รองลงไป ร้อยละ 26.2 อาชีพรับจ้างทั่วไปและรับจ้างในภาคราชการ ร้อยละ 20.4 ไม่ได้ประกอบอาชีพ และ ร้อยละ 17.5 มีอาชีพค้าขาย (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของครอบครัว

อาชีพของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	44	42.7
รับจ้างทั่วไป/รับจ้างในภาคราชการ	28	27.2
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	18	17.5
ค้าขาย	13	12.6
รวม	103	100.0

ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมว่าส่วนมากมิใช่หมายถึง อยู่ร่วมกับบิดา มารดาแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงญาติพี่น้อง เช่น อยู่กับป้า หรืออยู่กับน้า เป็นต้น แต่ถึงแม้ว่าจะอยู่กับบุคคลอื่นที่มีใช้บิดามารดาในหลายกรณีผู้ปกครองก็สามารถให้การดูแลกลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้

เมื่อพิจารณาลักษณะอาชีพของครอบครัวจากการสัมภาษณ์พบว่า การประกอบอาชีพของครอบครัวส่วนมากมีอาชีพไม่มั่นคงเพราะการประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร รับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน ในส่วนของเกษตรกรก็มักจะมีปัญหาหาค่าพืชผลทางการเกษตร และปัญหาจากการเพาะปลูก ในกลุ่มที่รับจ้างและกลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้ประกอบอาชีพจะมีความใกล้เคียงกันมาก ทั้งนี้เพราะในบางกรณีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้างเมื่อไม่พร้อมก็หยุดการทำงาน หรือเมื่อป่วยก็จะงดการทำงานทำให้เกิดภาวะที่ไม่มีงานทำทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น เยาวชนหญิงชาวลาวรายหนึ่ง กล่าวว่า “อยู่กับพ่อ แต่พ่อไม่ได้ทำงานอะไร หนูต้องดูแลน้อง หนูไม่ได้เรียนหนังสือเมื่อก่อนพ่อทำอะไรทำนา แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยได้ทำเพราะไม่มีน้ำ” การมีอาชีพไม่มั่นคงทำให้ภาวะทางการเงินของครอบครัวไม่มั่นคงตามไปด้วย ส่งผลให้เกิดปัญหาในครอบครัว และเกิดภาวะทางการเงินจนต้องกู้ยืมเงิน หรือเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงต้องทำงานเพื่อเป็นแรงสนับสนุนหนึ่งในครอบครัว

ภาวะหนี้สินของครอบครัว

ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.7 เป็นครอบครัวที่มีหนี้สิน ในขณะที่ ร้อยละ 29.1 ไม่มีหนี้สินซึ่งมีเท่ากับกลุ่มที่ตอบว่าไม่ทราบ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีหนี้สินของครอบครัว

หนี้สินของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
มีหนี้สิน	43	41.7
ไม่มีหนี้สิน	30	29.1
ไม่ทราบ	30	29.1
รวม	103	100.0

ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นการมีหนี้สินในครอบครัวนั้น มีเกือบทุกครอบครัวจำนวนเงินมากบ้าง น้อยบ้าง การมีหนี้สินเกิดจากการกู้ยืมมาเพื่อการทำงานใน

ภาคการเกษตรและอีกส่วนหนึ่งก็ยืมมาเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค หลายครอบครัวมีหนี้สินเกือบแสนบาท และในบางครอบครัวมีหนี้สินหลักพันบาทเท่านั้น มีข้อมูลเชิงปริมาณที่แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มที่ไม่มีหนี้สิน และกลุ่มที่ไม่ทราบว่าครอบครัวตนเองมีหนี้สิน มีจำนวนมากเกือบร้อยละ 60 ขณะที่เก็บข้อมูล

ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นการมีหนี้สินของครอบครัวพบว่า ในกลุ่มที่ตอบว่าไม่มีหนี้สินกลับให้ข้อมูลว่า “หนูว่าอาจจะมึนนะพี่แต่หนูไม่รู้ว่ามีเท่าไร”

1.3 ข้อมูลการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์เป็นการจัดหา การขนส่ง การย้าย การจัดให้อยู่ในพื้นที่พักพิง หรือรับมนุษย์ไว้ด้วยวิธีข่มขู่ คุกคามหรือใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับทั้งทางตรง ทางอ้อมในรูปแบบอื่นใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การค้าประเวณี หรือการแสวงหาประโยชน์ทางกามารมณ์ในรูปแบบอื่น การบังคับแรงงานหรือบริการ การเอารัดเอาเปรียบ หรือ การขายมนุษย์เป็นขอทาน ซึ่งทั้งหมดถือว่าการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์

กลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ร้อยละ 67.0 เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ในส่วนของการทำงานบริการทางเพศ และร้อยละ 33.0 เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์โดยการบังคับใช้แรงงานทั้งการบังคับใช้แรงงานในสถานประกอบการแรงงานในบ้านและการบังคับเป็นขอทาน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการตกเป็น

ผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์

การตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์	จำนวน	ร้อยละ
การขายบริการทางเพศ	63	67.0
การบังคับใช้แรงงานและขอทาน	31	33.0
รวม	94	100.0

จากการที่ได้อธิบายแล้วว่าส่วนมากผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์เป็นบุคคลสัญชาติอื่น ๆ ซึ่งการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ในส่วนมากพบว่า จุดเริ่มต้นนั้น กลุ่มเด็กและเยาวชนมักไม่ทราบว่าจะให้เข้ามาทำงานลักษณะใด ในขณะที่บางรายก็ทราบว่าตนเองต้องเข้ามาทำงานด้านบริการทางเพศ ส่วนมากจะเป็นการชักชวนกลุ่มเด็กและเยาวชนผ่านการพูดคุยกับครอบครัว และกลุ่มตัวอย่างเองมักจะเป็นการเชิญชวนให้มาทำงานในประเทศไทย ทว่าภายหลังก็จะถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศด้วยบังคับให้การขายบริการทางเพศ ส่วนการบังคับใช้แรงงานนั้นอยู่ในระดับรองลงมา การบังคับใช้แรงงานในกลุ่มนี้รวมถึงกลุ่มที่ทำงานประเภทแรงงานรับใช้ในบ้านด้วย ด้วยเหตุที่การทำงานเป็นแรงงานรับใช้ในบ้านกลุ่มตัวอย่างทุกรายต้องอาศัยอยู่ร่วมกับนายจ้างที่เป็นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย นายจ้างผู้ชายบางรายถือโอกาสข่มขืนล่วงละเมิดทางเพศกับลูกจ้างด้วย “...คุณผู้ชายหลังที่ 3 ล่วงละเมิดทางเพศ เขาบอกว่าแม่ของหนูมาเยี่ยมเงินไป หนูโดนตบตีทำร้าย ทารุณกรรมทางกายและโดนข่มขืนด้วย...”

นอกจากนั้นยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงไทยก็ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศเช่นกัน โดยมีลักษณะคือ การมีนายหน้ามาติดต่อ นายหน้าอาจเป็นเพื่อนที่โรงเรียน หรืออาจเป็นเพื่อนบ้านในชุมชนก็ได้ซึ่งการติดต่อมีทั้งการติดต่อผ่านครอบครัวและกลุ่มตัวอย่างเองโดยให้ไปทำงานในลักษณะการขายบริการทางเพศ “...มีแม่เฒ่ามาชักชวน แม่เฒ่าอายุประมาณ 20-21 ปีเขามีลูก 2 คนแล้ว...”

ลักษณะการถูกทารุณกรรม

การทารุณกรรมเด็กเกิดขึ้นโดยผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ทั้งในลักษณะบุคคล หรือขบวนการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือล่วงเกินทางเพศ จนได้รับอันตรายต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ทั้งนี้หมายความรวมถึงการปล่อยปละละเลย การไม่เอาใจใส่ การทอดทิ้งหรือการใช้อารมณ์หรือการทำร้ายอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 39.3 ถูกทารุณกรรมทางเพศ รองลงไป ร้อยละ 32.1 ถูกทารุณกรรมทางกาย และ ร้อยละ 28.5 ถูกทอดทิ้ง/ปล่อยปละละเลย (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม

ลักษณะการถูกละเมิด

ลักษณะการถูกละเมิด	จำนวน	ร้อยละ
ถูกละเมิดทางเพศ	11	39.3
ถูกละเมิดทางกาย	9	32.1
การถูกละเมิดทั้งปวดยุ่ปลละละเลย	8	28.5
รวม	28	100.0

ในประเด็นการถูกละเมิดนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าการถูกละเมิดทางเพศมีทั้งกลุ่มที่ถูกละเมิดโดยญาติคนใกล้ชิด และกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่ตนเองไม่รู้จักดังเช่น

น้องเกศา : “...บางทีก็เจอแขกที่ใจร้าย เขาพูดกับหนู ๆ มึง ๆ เขาพูดกับหนูมึง ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แขกบางทีก็ทำซาดิสม์ ทำหนูรุนแรงมาก จับเนื้อต้องตัวรุนแรงมาก กลับบ้านมาเป็นรอยนิ้วมือ แต่ไม่เห็นขีด หนูต้องใช้เสื้อแขนยาวเดิน และบางทีก็ร่วมเพศกับเราแรง ๆ ด้วย บางทีก็กดด้วยเป็นรอยเลย...”

น้องริบบิ้น : “...หนูไปโดนรุมโทรมที่บางแค เขาพาหนูไปพ้อเข้าซอยไปนะที่ 2 ซ้างทาง เป็นพงหญ้าพาไปสุดซอยมันเป็นโกดัง ริบบิ้นก็ถามเข้าว่าบ้านอยู่โกดังหรือ เขาบอกว่า เขาเป็นเด็กทำงาน พ้อเข้าไปถึงที่โกดังมันก็มีตมมาก ก็เลยเข้าไปพ้อเข้าไปก็ตกใจเลย เพราะเพื่อนเขาเต็มเลย เขาก็บอกขอแล้วกันนะ ริบบิ้นตกใจมาก และกลัวมากด้วย ริบบิ้นก็โดนเลย โดน 2 คน ตอนแรกจะรุมโทรม 5 คน แต่ตอนหลังก็ไม่ต้อง ส่วนเพื่อนของริบบิ้นนะที่เขาสมควรใจ เขาแค่อยากมีเพื่อนซึ่งเพื่อนคนนี้เป็นญาติ ๆ กันเขาหลอก แบบว่ามันคือหนูให้ไปด้วยกับเขาเท่านั้นเอง...”

น้องทับทิม : “...หนูไปแจ้งความที่ สน. ทดสอบเฉลิมพระเกียรติ แจ้งความเรื่องคดีข่มขืน หนูแจ้งความเกี่ยวกับคดีข่มขืนมีพ่อ พี่ชาย และเพื่อนของน้ำผู้ชาย วันหยุดเพื่อนน้ำแดงเขาจะมากินเหล้ากันที่บ้าน เขาทำงานฉืดปลวก เพื่อนน้ำผู้ชาย มันเริ่มครั้งแรกตอนหนูอยู่อนุบาล ตั้งแต่ อนุบาล 1-2 พี่ชายตอน ป.1 เพื่อนน้ำผู้ชาย ป.4 (อายุ 12 ปี) ส่วนพ่อบอกว่าเพราะพ่อกินทุกวัน พี่ชายทำหลายครั้งสำเร็จด้วยทำในช่วงปิดเทอม ตอนนี้อยู่พี่เขาอายุ 16 ปี ส่วนเพื่อนน้ำอายุประมาณ 40 กว่า ๆ ...”

ถึงแม้ว่าข้อมูลเชิงปริมาณจะไม่พบว่า มีกลุ่มที่ถูกละเมิดทางจิตใจ ทว่าข้อมูลเชิงคุณภาพได้แย้งว่า การถูกละเมิดทางจิตใจนั้นเกิดขึ้นแทบทุกกรณีของการถูกละเมิดทั้งนี้

การทารุณกรรมทางเพศ ทางกาย และการถูกทอดทิ้งปล่อยปละละเลยนั้นล้วนแล้วแต่สร้างผลกระทบทางจิตใจและถือว่าการถูกทารุณกรรมทางจิตใจแทบทั้งสิ้น ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาอธิบายเพิ่มเติม คือ “...จิตใจหนูไม่ดีเลย มันทำให้หนูรู้สึกแย่มาก ๆ ...” นอกจากนี้

น้องแจ้ว : “...เคยคิดว่าตัวเองที่โดนข่มขืนเป็นคนโง่ คิดมากเครียด นั่งเงิบมีเพื่อนมาช่วยคิดมากก็จะทำให้จิตใจแย่มาก เพราะคิดมากเกินไป ทำร้ายตัวเองกรีดตัวเอง ตอนนั้นอยากตาย...”

น้องกอไผ่ : “...หนูโดนครูเขาว่าเขาดำตอนที่หนูอยู่มูลนิธิโน้น โดนครูต่อว่าวันนั้นหนีไปเที่ยวงานกีฬาสี่ครูต่อว่า คนลาวเนี่ยก็ต้องเป็นขี้ข้าคนไทย น้ำตาไหลเลย แล้วครูเขาก็จิกผมหนู เอามือทุบหนูตอนนั้นเขาอารมณ์ไม่ดีที่หนูไปเที่ยว...”

1.4 ข้อมูลการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

ระยะเวลาการได้รับความคุ้มครองจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 48.5 ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการเป็นระยะเวลา 1-3 เดือน รองลงไป คือ ร้อยละ 22.3 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ระยะเวลา 7-11 เดือน มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับระยะเวลาได้แก่ ร้อยละ 1.9 เป็นผู้ที่อยู่ในระยะเวลาเกิน 2 ปี (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1-3 เดือน	50	48.5
4-6 เดือน	18	17.5
7-11 เดือน	23	22.3
12 เดือนขึ้นไป	10	9.7
รวม	103	100.0

การได้รับบริการ

จำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.5 เป็นกลุ่มที่เข้าใหม่ซึ่งยังคงได้รับการบริการจากห้องปรับสภาพ และ ร้อยละ 50.5 คือ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าแผนกปรับการบำบัดฟื้นฟูและฝึกอาชีพ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนกการได้รับบริการ

แผนกการได้รับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องแรกปรับ	51	49.5
เข้าแผนกฝึกอาชีพ	52	50.5
รวม	103	100.0

แผนกการฝึกอาชีพ

การเข้าแผนกฝึกอาชีพของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการจะเป็นบริการที่จัดไว้สำหรับเด็กและเยาวชนหญิงที่ผ่านการปรับตัวที่ห้องแรกปรับมาแล้วระยะหนึ่งประมาณ 3 เดือนขึ้นไป แผนกการฝึกอาชีพของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการมีจำนวน 8 แผนก ได้แก่ แผนกทอผ้าที่กระตุก แผนกนวดแผนโบราณ แผนกจักสาน แผนกคหกรรม แผนกตัดเย็บเสื้อผ้า แผนกช่างประดิษฐ์ แผนกการทำผ้าบาติก แผนกเสริมสวย การเลือกเข้าแผนกเป็นไปตามความสนใจของเด็กและเยาวชนเอง เมื่อพิจารณาถึงร้อยละของการเข้าแผนกของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 21.1 เข้ารับการฝึกอาชีพในแผนกทอผ้าที่กระตุก รองลงไปคือ ร้อยละ 19.2 เข้าแผนกนวดแผนโบราณ ร้อยละ 17.3 เข้าฝึกอาชีพในแผนกจักสาน และร้อยละ 11.5 อยู่ในแผนกตัดเย็บเสื้อผ้า (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนกการฝึกอาชีพ

แผนกการฝึกอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
แผนกทอผ้าที่กระตุก	11	21.1
แผนกนวดแผนโบราณ	10	19.2
แผนกจักสาน	9	17.3
แผนกคหกรรม	7	13.4
แผนกตัดเย็บเสื้อผ้า	6	11.5
แผนกช่างประดิษฐ์	3	5.7
แผนกการทำผ้าบาติก	3	5.7
แผนกเสริมสวย	3	5.7
รวม	52	100.0

ด้วยเหตุที่สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการให้บริการกับกลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงเท่านั้น การสุ่มตัวอย่างจึงเป็นเพศหญิงทั้งหมดจำนวน 103 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เท่านั้น ในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไป (2) ข้อมูลสถานภาพครอบครัว (3) ข้อมูลการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์หรือการถูกทารุณกรรม (4) ข้อมูลการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายประกอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลการศึกษาจากแบบทดสอบคุณค่า
ในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale

ข้อมูลในส่วนที่ 2 เป็นผลการศึกษาจากการใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 รายซึ่งได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale เป็นแบบทดสอบที่ให้รายงานตัวเอง ประกอบด้วยข้อความ 62 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- 2.1 ข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ (Self concept) จำนวน 30 ข้อ
- 2.2 แบบทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem Scale) จำนวน 10 ข้อ
- 2.3 การประเมินอัตมโนทัศน์ (Self Concept Rating) จำนวน 22 ข้อ

2.1 ข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ (Self Concept)

แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ตอนที่ 1 จะเป็นการทดสอบการมองอัตมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง การมองอัตมโนทัศน์ คือ การรับรู้ การมองตนเองเป็นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าตนเองเป็นอย่างไร ข้อคำถามทั้งหมดจะทดสอบจากการมองตนเอง ข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบรับหรือ โดยในแต่ละข้อมีการตรวจให้คะแนนแตกต่างกันตามลักษณะของข้อความ ดังนี้

1. ข้อความมีลักษณะทางบวก
ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 21, 24, 26, 28 และ 30
ถ้าตอบ “ใช่” ได้ 2 คะแนน
ถ้าตอบ “ไม่ใช่” ได้ 1 คะแนน
2. ข้อความมีลักษณะทางลบ
ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 8, 10, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 27 และ 29
ถ้าตอบ “ใช่” ได้ 1 คะแนน
ถ้าตอบ “ไม่ใช่” ได้ 2 คะแนน

ตารางที่ 4.12

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมองอัตมโนทัศน์

ข้อ	ข้อความคำถาม	จำนวนผู้ตอบ ใช่	จำนวนผู้ตอบ ไม่ใช่
1.	ฉันทำสิ่งที่ไม่ดีมีมาก	62	41
2.	ฉันเป็นคนไม่เชื่อฟังเวลาที่อยู่ที่บ้าน	73	30
3.	ฉันเคยได้รับความลำบากเสมอ	51	52
4.	ฉันคิดไปในด้านอกุศลเสมอ	38	65
5.	ฉันเป็นคนที่ไม่ไวใจได้	75	28
6.	ฉันเป็นคนเรียนดี	40	63
7.	ฉันเป็นคนฉลาด	49	54
8.	ฉันไม่ค่อยจะรู้เรื่องอะไรเลย	38	65
9.	ฉันเป็นนักอ่านที่ดี	46	57
10.	ฉันเรียนอะไรแล้วก็ลืมหมด	44	59
11.	ฉันเป็นคนหน้าตาดี	42	61
12.	ฉันมีหน้าตาแจ่มใสเสมอ	65	38
13.	ฉันมีรูปร่างไม่ดี	53	50
14.	ฉันเป็นคนแข็งแรง	73	30
15.	ฉันเป็นผู้นำในการเล่นและการกีฬา	40	63
16.	ฉันร้องไห้เก่ง	62	41
17.	ฉันเป็นคนชอบวิตกกังวล	67	36
18.	ฉันหวาดกลัวบ่อย ๆ	65	38
19.	ฉันจะว่าภูมิใจเมื่อมีคนเรียกฉัน	53	50
20.	ฉันเป็นคนขี้อึดใจ	66	37
21.	คนมักเลือกฉันในการเล่นเกมนต่าง ๆ	45	58
22.	ฉันเป็นคนสุดท้ายที่ได้รับเลือกให้เล่นเกม	52	51
23.	ฉันลำบากใจที่จะเป็นเพื่อนกับใคร	36	67
24.	ฉันมีเพื่อนมาก	75	28

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความคำถาม	จำนวนผู้ตอบ ใช่	จำนวนผู้ตอบ ไม่ใช่
25.	ฉันเป็นคนที่ถูกลืม	40	63
26.	ฉันเป็นคนที่มีความสุข	59	44
27.	ฉันเป็นคนที่ไม่มีความสุข	51	52
28.	ฉันพอใจในสภาพตัวเองขณะนี้	60	43
29.	ฉันอยากเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่ตัวฉันตอนนี้	47	56
30.	ฉันเป็นคนว่าจริง	64	39

ข้อความคำถามของการมองอัตมโนทัศน์ของตนเองของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งด้านลบและด้านบวก ในที่นี้จะแยกข้อความด้านลบและด้านบวกออกจากกัน โดยข้อความด้านลบจะเรียงลำดับข้อความที่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ส่วนข้อความด้านบวกจะแสดงข้อความที่น้อยที่สุดถึงมากที่สุดเรียงลำดับดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13

การตอบคำถามของมองอัตมโนทัศน์เรียงตามจำนวนผู้ตอบ

ข้อความคำถามที่	ข้อความ	จำนวนผู้ตอบ (N = 103)
	<u>ข้อความลักษณะทางลบ</u>	
2	ฉันเป็นคนไม่เชื่อฟังเวลาที่อยู่ที่บ้าน	73
17	ฉันเป็นคนชอบวิตกกังวล	67
26	ฉันเป็นคนขี้ตกใจ	66
18	ฉันหวาดกลัวบ่อย ๆ	65
1	ฉันทำสิ่งที่ไม่ดีมามาก	62
16	ฉันร้องไห้เก่ง	62
13	ฉันมีรูปร่างไม่ดี	53
19	ฉันจะว่าวุ่นใจเมื่อมีคนเรียกฉัน	53
22	ฉันเป็นคนสุดท้ายที่ได้รับเลือกให้เล่นเกม	52

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	ข้อความ	จำนวนผู้ตอบ (N = 103)
3	ฉันเคยได้รับความลำบากเสมอ	51
27	ฉันเป็นคนที่ไม่มีความสุข	51
29	ฉันอยากเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่ตัวฉันตอนนี้	47
10	ฉันเรียนอะไรแล้วก็ลืมหมด	44
25	ฉันเป็นคนที่ถูกลืม	40
	<u>ข้อความลักษณะทางบวก</u>	
6	ฉันเป็นคนเรียนดี	40
15	ฉันเป็นผู้นำในการเล่นและการกีฬา	40
11	ฉันเป็นคนหน้าตาดี	42
21	คนมักเลือกฉันในการเล่นเกมนต่าง ๆ	45
9	ฉันเป็นนักอ่านที่ดี	46
7	ฉันเป็นคนฉลาด	49
26	ฉันเป็นคนที่มีความสุข	59
28	ฉันพอใจในสภาพตัวเองขณะนี้	60
30	ฉันเป็นคนร่าเริง	64
12	ฉันมีหน้าตาแจ่มใสเสมอ	65
14	ฉันเป็นคนแข็งแรง	73
5	ฉันเป็นคนที่ไว้ใจได้	75
24	ฉันมีเพื่อนมาก	75

ผลการศึกษาดังกล่าวนี้อาจนำมาอธิบายประกอบข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละข้อคำถามที่มีความสำคัญซึ่งทำให้เห็นภาพชัดเจน ได้ดังนี้

ข้อความลักษณะทางลบ

การกรำรับรู้และถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี

จากการตอบคำถาม ข้อคำถามที่ 2 ฉันเป็นคนไม่เชื่อฟังเวลาที่อยู่ที่บ้าน จำนวน 73 คน ซึ่งสะท้อนคุณลักษณะของตนเองมากที่สุดนั้นสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุนการที่

กลุ่มตัวอย่างมักจะแสดงพฤติกรรมคือฉันไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดาหรือบุคคลในครอบครัวได้แก่

น้องเกศา: "...ชีวิตหนูเจอก็ก็น่าจะเป็นอย่างนี้ ความที่หนูอยากได้ ตอนที่หนูอยู่ม.1 เพื่อนเขามีโทรศัพท์อยากได้โทรศัพท์ หนูก็ไปขอแม่หนูอยากได้โทรศัพท์ แม่บอกยังไม่ถึงวัย หนูก็ไม่พอใจ เพื่อนหนูเขาทำงานอย่างนี้ได้ทุกอย่าง เขามีทุกอย่างทั้งโทรศัพท์ มีรถทั้งมอเตอร์ไซด์ และรถเก๋ง หนูโกรธแม่ ไม่พอใจมาก ตอนนั้นหนูดื้อมาก..." หรือ น้องรากบัว "...หนูไม่ค่อยฟังพ่อกับแม่หรอก เพราะไม่ค่อยตามใจหนู..."

ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบอันดับถัดมา คือ ข้อคำถามที่ 1 ฉันทำสิ่งที่ไม่ดีมามาก จำนวน 62 รายนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก กลุ่มตัวอย่างที่มองตนเองว่าตนเองเป็นคนไม่ดีอันเป็นผลมาจากพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองในอดีต ได้แก่

น้องกอไผ่: "...หนูว่าหนูมองตัวเองยังไงหรือ หนูรู้สึกที่หนูไม่ค่อยดี แบบว่าเป็นคนไม่ดี หนะพี..."

น้องแจ้ว: "...หนูรู้สึกกับตัวเองดีบ้าง ไม่ดีบ้าง แต่ส่วนมากไม่ดีเพราะทำไม่ดีมาก หนูเป็นคนใจง่าย เขาชวนไปไหนก็ไป เชื่อคนง่าย..."

น้องริบบิ้น "...หนูทำผิดมาเยอะ ทำอะไรไม่ดีมามาก หนูเคยติดยาม้าด้วยพี..."

ลักษณะที่สอง การที่ผู้คนในสังคมแสดงท่าทีปฏิเสธสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในเชิงดูถูกดูหมิ่น ประกอบกับการพยายามประทับตราว่าเป็นคนไม่ดี ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้รับรู้ว่าเป็นคนไม่ดีตามไปด้วย

น้องเกศา: "...หนูก็ไม่ทราบแต่คนอื่นเวลาเขาเห็นหนูเดินกับคนกลุ่มนี้ เขารู้ว่าจะอยู่กับคนที่เขาทำงานแบบนี้เขาคงคิดแหละ ตอนนั้นเขาก็คงมองหนูไม่ดี รู้สึกไม่ดี อายด้วย ทำให้หนูคิดมาก รู้สึกแย..."

น้องริบบิ้น: "...อย่างตำรวจนะพี ทั้งใช้คำพูด สายตาระณะระแหงแหมมองว่าหนูเป็นคนไม่ดีซึ่งหนูก็รู้ว่าตัวหนูเองเป็นคนไม่ค่อยดี คือไม่ค่อยดีหนะพี หนูมองว่าบางทีหนูเป็นคนไม่ดี..."

อารมณ์ความรู้สึกและผลกระทบทางลบต่อตนเองเกิดขึ้นระยะยาว

ในข้อคำถามที่ 17 ฉันเป็นคนชอบวิตกกังวล ข้อคำถามที่ 26 ฉันเป็นคนขี้ตกใจ และข้อคำถามที่ 18 ฉันหวาดกลัวบ่อย ๆ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 67, 66 และ 65 รายตามลำดับตอบว่า "ใช่" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับตัวเอง ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากลำบากใจ เครียด วิตกกังวลกับอดีตที่ตนเองเป็นนั่นคือ สัญชาติและความเป็นคนลาว หรือ สถานการณ์ที่ตนเองเผชิญ เช่น การถูกทำร้ายล่วงละเมิดทางเพศ ในบางรายทำร้ายตนเองและพยายามฆ่าตัวตาย ดังเช่น

น้องกอไผ่: “...หนูคิดมาก คิดมาถึงทุกวันนี้แหละคะเพราะที่เขายกบอกว่าคนลาวเป็นขี้ข้าคนไทย คนลาวก็มีคุณค่า หนูเป็นคนลาว เขาเป็นคนไทยเราก็เป็นคนเหมือนกัน มีเหมือนกันทุกอย่าง...”

น้องแจ้ว: “...หนูคิดมากเครียด นั่งเงิบแล้วก็ก็มีเพื่อนมาช่วย หนูรู้ว่าคิดมากก็จะทำให้แย่ เพราะคิดมากเกินไป แต่มันเครียดจริง ๆ ...”

บางกรณีอธิบายว่าความรู้สึกว่าตนเองมีความวิตกกังวล หวาดกลัวโดยเก็บไปฝันเป็นความทรงจำที่ฝังใจเรื่องราวที่ตนเองเผชิญ

น้องริบบิ้น: “...หนูฝันนาน ๆ ที่ ฝันแบบว่ามีผู้ชายกลุ่มหนึ่ง 6-7 คนมาพาเราไปไหนก็ไม่รู้ พาไปโกดังเหมือนเดิม (น้องริบบิ้นถูกรุมโทรมโดยกลุ่มผู้ชาย 5-6 ราย-ผู้ศึกษา) ขนาดหนูล้มแล้วความฝันยังมี แผลอ ๆ ฝันว่ามีใครเอาอะไรมาอุดปากหนู ในความฝันบางทีก็เป็นอวัยวะเพศที่มาอุดปากหนู อวัยวะเพศเลยแหละพี่ หนูก็สะดุ้งตื่นมา หนูพยายามลืมถ้าหนูนั่งอยู่คนเดียวคิดอะไรเรื่อยเปื่อยมันก็จะย้อนมาเรื่องเดิม...”

ความหวาดกลัววิตกกังวลเหล่านี้ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงรายละเอียดเชิงลึกกว่าบางรายคิดทำร้ายตัวเอง และคิดฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาที่ตนเองเผชิญ

น้องริบบิ้น: “...คือว่าหนูทำอะไรก็แล้วแต่ก็รู้สึกว่าจะไม่ใช่ตัวหนูคนเดิมอะพี่ จะทำอะไรก็แล้วแต่จะคิดถึงแต่เรื่องนี้ มันเหมือนกับว่ามันไม่ใช่หนูคนเก่า มันแบบว่า คือตัวหนูจะว่าจริง แต่พอมาเจอเหตุการณ์มันก็ไม่ใช่หนูคนเดิมเดิม ตอนนั้นต้องกินยานอนหลับ เคยทำร้ายตัวเองเอาขวดเบียร์ทุบแล้วมา กรีดแขนตัวเอง...”

น้องแจ้ว: “...เคยคิดว่าตัวเองที่โดนข่มขืนเป็นคนโง่ คิดมากเครียด นั่งเงิบ ๆ มีเพื่อนมาช่วย คิดมากก็จะทำให้แย่ เพราะคิดมากเกินไป ทำร้ายตัวเองกรีดตัวเอง...”

น้องทับทิม: “...คิด คิดมาก ตอนนั้นคิดมาก ตอนนั้นเคยทำร้ายตัวเองด้วย หนูทุบกระจกเอามากรีดตัวเอง แต่ตอนนี้แผลมันหายไปแล้ว และก็มีอีกหนูเนี่ยก็ไปเอาเชือกมาผูกคอตัวเองกะจะให้ตาย แต่ว่ามีคนเข้ามาช่วย...”

ข้อความลักษณะทางบวก

ความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่ฉลาด

ในกลุ่มข้อความทางบวกที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่า “ใช่” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อความนั้น ๆ ตรงกับตนเอง จำนวนผู้ตอบว่าใช่้น้อยที่สุดคือ ข้อคำถามที่ 6 ฉันเป็นคนเรียนดี เมื่อนำมาประกอบกับข้อคำถามที่ 9 และ ข้อคำถามที่ 7 คือ ฉันเป็นนักอ่านที่ดี และ ฉันเป็นคนฉลาด จะพบว่า กลุ่มผู้ที่ตอบว่าใช่มีจำนวนน้อยมากเพียง 40, 46 และ 49 คน ตามลำดับ มีข้อมูลปริมาณที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างน่าจะเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา และไม่รู้เท่าทันเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง

ทั้งนี้ก็เพราะกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67 มีระดับการศึกษาเพียงประถมศึกษาเท่านั้น ประกอบกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าเป็นคนโง่ไม่ฉลาด “...หนูเป็นคนโง่ คนไม่ฉลาด ไม่ค่อยได้ตั้งใจเรียนหนังสือ...” หรือ

น้องแจ้ว: “...รู้สึกกับตัวเอง เหมือนกับคนโง่ เพื่อนว่าโง่ รู้สึกว่าไม่ฉลาดซะที...”

การมีเพื่อนเป็นส่วนสำคัญในการดูแลระหว่างกัน

ข้อความทางบวกที่มีกลุ่มผู้ตอบในจำนวนมากได้แก่ ข้อที่ 24 ฉันมีเพื่อนมาก และข้อคำถามที่ 5 ฉันเป็นคนไว้วางใจได้ ผู้ตอบทั้งหมด 75 ราย ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีเพื่อนจำนวนมากและบทบาทของเพื่อนในการให้ความช่วยเหลือดูแลกันเอง คือ

น้องแจ้ว: “..ก็มาอยู่ที่นี่มาอยู่กับเพื่อนมาก มีเพื่อน ๆ ก็บอกว่าไม่เป็นไรไม่ต้องคิดมาก เพื่อคอยให้กำลังใจตลอด บอกว่าเธอแบบเราก็โดนอะไรเหมือนเธอหนักกว่าด้วยอะไรแบบนี้...”

น้องริบบิ้น: “...เพื่อนแต่ละคนเขารู้จักที่เป็นเรา ถึงแม้จะไม่ใช่นักเรียนก็รู้จักเขาบอกว่าไม่ต้องคิดมากหรอก เราก็เป็นแบบเธอเราอาจจะหนักกว่าเธอด้วยซ้ำประมาณนี้ เขาก็บอกว่ามันก็แค่อดีต...”

คะแนนภาพรวมการมองอัตมโนทัศน์

เมื่อนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาจัดเรียงจากคะแนนเต็ม 60 คะแนนในส่วนข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50.5 ระดับคะแนนอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับต่ำ (ระดับคะแนน 35-45 คะแนน) รองลงไป คือ ร้อยละ 46.6 ระดับคะแนนอัตมโนทัศน์ระดับปานกลาง (ระดับคะแนน 46-54 คะแนน) มีเพียง ร้อยละ 2.9 ที่มีระดับคะแนนอัตมโนทัศน์ระดับสูง ระดับคะแนน 55-60 คะแนน (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับคะแนนอัตมโนทัศน์ (Self Concept)

ระดับคะแนนอัตมโนทัศน์ (60 คะแนน)	จำนวนคน	ร้อยละ
การมองอัตมโนทัศน์ระดับต่ำ (35-45 คะแนน)	52	50.5
การมองอัตมโนทัศน์ระดับปานกลาง (46-54 คะแนน)	48	46.6
การมองอัตมโนทัศน์ระดับสูง (55-60 คะแนน)	3	2.9
รวม	103	100.0

2.2 แบบทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem Scale)

แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ตอนที่ 2 เป็นการทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งหมายถึง ความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองเป็นข้อสันนิษฐานจุดอ่อนจุดแข็ง ความเจริญอกงามเกี่ยวกับพฤติกรรมตามปกติของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์ ความรู้สึกมีคุณค่า ยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นของตนเองว่าสามารถในการทำอะไรต่าง ๆ ได้ ด้วยความเพียรพยายามของตนเอง ซึ่งคนเราจะเห็นคุณค่าในตนเองได้ต้องเกิดจากความสำเร็จที่เป็นไปตามที่เราคาดหวังไว้และการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นคุณค่าในตนเองได้จากการเรียนรู้จากผู้อื่นเป็นส่วนสะท้อนให้บุคคลอื่นเห็นคุณค่าในตัวเรา แบบทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแต่ละข้อมีการตรวจให้คะแนนแตกต่างกันตามลักษณะของข้อความ ดังนี้

1. เมื่อข้อความมีลักษณะทางบวก ได้แก่ ข้อ 31, 32, 34, 36 และ 37
 - ถ้าตอบ “ก” หรือ “ข” ได้ 2 คะแนน
 - ถ้าตอบ “ค” หรือ “ง” ได้ 1 คะแนน
2. เมื่อข้อความมีลักษณะทางลบ ได้แก่ ข้อ 33, 35, 38, 39 และ 40
 - ถ้าตอบ “ก” หรือ “ข” ได้ 1 คะแนน
 - ถ้าตอบ “ค” หรือ “ง” ได้ 2 คะแนน

ตารางที่ 4.15

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง		ด้วย	อย่างยิ่ง
		ก	ข	ค	ง
1.	ฉันเป็นคนมีคุณค่าทัดเทียมกับผู้อื่น	22	50	22	9
2.	ฉันเป็นคนมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง	21	42	24	16
3.	ฉันรู้สึกว่าฉันทำอะไรไม่สำเร็จเลย	29	27	28	19
4.	ฉันมีความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีเท่าผู้อื่น	21	49	20	13
5.	ฉันมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อยเหลือเกิน	42	11	29	21
6.	ฉันคิดถึงตัวเองในทางที่ดี	16	63	13	11

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง		ด้วย	อย่างยิ่ง
		ก	ข	ค	ง
7.	โดยทั่วไปแล้วฉันมีความพอใจในตัวเอง	18	57	16	12
8.	ฉันหวังว่าฉันสามารถนับถือตัวเองได้มากกว่านี้	65	21	8	9
9.	ขณะนี้ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนไร้ประโยชน์	20	22	35	26
10.	บางครั้งฉันคิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย	51	13	23	16

ผลจากการประเมินการมองคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยนำมาจำแนกทั้งคำถามด้านลบและด้านบวก ข้อความด้านลบจะเรียงลำดับข้อคำถามที่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ส่วนข้อความด้านบวกจะแสดงข้อคำถามที่น้อยที่สุดถึงมากที่สุดเรียงลำดับ ดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

การตอบคำถามการประเมินการมองคุณค่าในตนเอง
เรียงตามจำนวนผู้ตอบ

ข้อที่	ข้อความ	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มเห็นด้วย (N = 103)
	<u>ข้อความลักษณะทางลบ</u>	
38	ฉันหวังว่าฉันสามารถนับถือตัวเองได้มากกว่านี้	86
40	บางครั้งฉันคิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย	64
33	ฉันรู้สึกว่าคุณทำอะไรไม่สำเร็จเลย	56
35	ฉันมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อยเหลือเกิน	53
39	ขณะนี้ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนไร้ประโยชน์	42

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มเห็นด้วย (N = 103)
32	<u>ข้อความลักษณะทางบวก</u> ฉันเป็นคนมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง	63
34	ฉันมีความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีเท่าผู้อื่น	70
31	ฉันเป็นคนมีคุณค่าทัดเทียมกับผู้อื่น	72
37	โดยทั่วไปแล้วฉันมีความพอใจในตัวเอง	75
36	ฉันคิดถึงตัวเองในทางที่ดี	79

ผลการศึกษาดังกล่าวนี้นำมาอธิบายประกอบข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละข้อคำถามที่มีความสำคัญซึ่งทำมให้เห็นภาพชัดเจน ได้ดังนี้

ข้อความลักษณะทางลบ

ความรู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง

กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามในข้อที่ตรงกับตนเองมากที่สุดในเรื่องข้อความด้านลบ ได้แก่ ข้อที่ 38 ฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้ ข้อที่ 40 บางครั้งฉันคิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย และ ข้อที่ 33 ฉันรู้สึกว่าฉันทำอะไรไม่สำเร็จเลย จำนวน 86, 64 และ 56 รายตามลำดับ ในประเด็นข้อความทั้ง 3 ข้อความ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากสะท้อนว่าตนเองยังไม่สามารถทำตนเองให้ดีได้มากกว่าในปัจจุบัน ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่ว่า น้องกระเจียบ: "...หนูมีอะไรไม่ดีเยอะ จริง ๆ แล้วหนูน่าจะไปได้ไกลกว่านี้ ดีกว่านี้..." หรือข้อมูลจากสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า บางรายรู้สึกว่าตนเองรู้สึกว่าคุณค่าตนเองเผชิญกับสิ่งที่ไม่ดีในชีวิต น้องริบิ้น: "...ไม่มีเลยเพราะว่าหนูมักจะให้ความหวังตัวเองว่าทำให้ได้ แต่มันก็ไม่เคยได้สักที พยายามแล้วแต่มันก็ยังไม่สำเร็จสักที บางทีบางครั้งหนูก็รู้สึกไร้ประโยชน์เพราะไม่ทำให้ใคร ๆ เขาไม่พอใจ..."

ข้อความลักษณะทางบวก

ความพยายามคิดในทางที่ดีกับตนเอง

ถึงแม้ว่าข้อมูลเชิงคุณภาพในข้อความทางลบแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดของกลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านมา แต่อย่างไรก็ดีการตอบแบบทดสอบในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยที่ตอบข้อความทางบวกว่าตรงกับตนเองมากที่สุดในเรื่องข้อที่ 36 ฉันนึกถึงตัวเองในทางที่ดี จำนวน 79 ราย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนแง่มุมเชิงบวกของการมองตนเองเป็นการมองตนเองใน

แง่ดีของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า กลุ่มตัวอย่างพยายามคิดถึงตนเองในทางที่ดี ดังที่ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม น้อง รากบัว: "...คิดสิ บางทีเราก็ต้องคิดทางบวกกับตนเองบ้าง..."น้องแจ้ว: "...หนูก็คิด หนะ บางทีก็ต้องคิดว่าตนเองยังมีอะไรดี ๆ ..."

ความขัดแย้งในประเด็นความพอใจในตนเอง

การมองความพอใจในตนเอง ข้อที่ 7 โดยทั่วไปแล้วฉันมีความพอใจในตัวเอง จำนวน 75 ราย ในที่นี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงปริมาณในข้อที่ 7 นี้กับข้อที่ 8 ฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้ ผู้ตอบจำนวน 86 ราย ทั้ง 2 ข้อมีความขัดแย้งกันเพราะเป็นข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในตนเองก็ไม่ควรตอบในข้อที่ 8 ในจำนวนที่มากเกินไปและหากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้ก็ไม่ควรตอบว่าพอใจในตนเองในจำนวนที่มากเกินไป ในที่นี้แสดงให้เห็นว่าอาจเกิดปัญหาในข้อคำถามก็เป็นได้

ความรู้สึกไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับบุคคลทั่วไป

ในประเด็นการมองตนเองว่ามีคุณค่าทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ข้อที่ 31 ฉันมีคุณค่าทัดเทียมกับผู้อื่น จำนวน 72 ราย การมองคุณค่าของตนเองว่าเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ หรือไม่นั้น เด็กและเยาวชนแทบทุกรายตอบว่าตนเองมีคุณค่าทัดเทียมกับผู้อื่นเฉพาะในกลุ่มที่เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าเพื่อนในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการเผชิญกับสถานการณ์ใกล้เคียงกันกับตนเอง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปแล้วกลุ่มตัวอย่างกลับรับรู้ว่าคุณค่าไม่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกไม่ดีกับตนเองในระยะยาว

น้องเกศา: "...คุณค่าของหนูหรือเท่ากับเพื่อนเท่ากันเพราะเขาก็ทำเหมือน ๆ กับหนู กับคนข้างนอก หนูไม่เท่ากับเขาเลย อย่างคนอื่น ๆ เขาเรียนหนังสือเขาก็ดีกว่า คนปกติจะมีคุณค่าแต่เมื่อไหร่ที่ทำงานแบบนี้ก็จะไม่มีคุณค่า..."

น้องทับทิม: "...คุณค่าเท่ากันกับเพื่อน ๆ ในนี้ เพราะหนูไม่ได้อยู่ได้อ่านาใจใคร หนูก็เป็นเด็กเพราะทางกฎหมายต้องมีการคุ้มครองเด็ก เด็กจะมีอนาคตอีกไกล พี่เจ้าหน้าที่เขาบอกว่าถ้าหนูไม่ต้องไปกลัว ไม่มีใครทำร้ายหนู กฎหมายคุ้มครองอยู่แล้ว หนูอยากเรียนถึงระดับไหนก็ได้ปริญญาโท ปริญญาเอก..."

ในกลุ่มเด็กต่างสัญชาติมีข้อมูลที่น่าสนใจที่ว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนต่างชาติรับรู้คุณค่าของตนเองเท่ากับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สัญชาติไทย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กและเยาวชนสัญชาติไทยนั้นกลุ่มของตนจะรับรู้ว่าคุณค่าไม่เท่าเทียม และมากไปกว่านั้นเมื่อตนเองใช้ชีวิตอยู่ทั่วไป

ในประเทศไทยในกลุ่มนี้จะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าไม่เท่าเทียมกับผู้อื่นเลย ดังปรากฏข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่า

น้องกอไฟ: "...ถ้าอยู่ที่นี้เท่าณะคะ แต่ถ้าไม่ได้อยู่ที่นี้เวลาเราเข้ามา เขามองเราไม่ดี เราเป็นต่างชาติ เขาใช้สายตามองเราไม่ดีเลย อย่างตอนที่อยู่ที่ศูนย์โน้นหนูเป็นคนลาวคนเดียวเลย เพื่อน ๆ หนูออกไปหมดแล้ว รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนต่างชาติคนเดียวนะ เพื่อนก็ไม่อยู่ เพื่อคนชาติเดียวกันไม่มี หนูอยู่ที่นี้รู้สึกว่าเท่า ๆ กันกับเพื่อนคนลาวคนอื่น ๆ และเมื่ออยู่ด้วยกันหลาย ๆ ก็จะได้เท่าเทียมกับคนไทยบ้าง..."

ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีจุดร่วมกันคือ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าเมื่อตนเองมองในเชิงเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมทั่วไปแล้วทั้งหมดยังคงมองว่าคุณค่าในตนเองยังไม่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ซึ่งหากบุคคลในกลุ่มนี้สิ้นสุดการใช้บริการในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการแล้วกลับไปใช้ชีวิตในสังคมปกติแล้วมีโอกาสจะยังคงรับรู้หรือยังคงรู้สึกว่าตนเองยังคงไม่เท่าเทียมกับผู้อื่นซึ่งมีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองในระยะยาว

คะแนนภาพรวมการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

เมื่อพิจารณาคะแนนเต็มในตอนที่ 2 ของแบบทดสอบนี้คือ 20 คะแนน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.3 อยู่ในระดับคะแนนที่ 15-17 คุณค่าในตนเองระดับปานกลาง คะแนน ร้อยละ 29.1 ระดับคะแนน 12-14 คะแนน คุณค่าในตนเองระดับต่ำ และร้อยละ 14.6 ระดับคะแนน 18 คะแนนขึ้นไป คุณค่าในตนเองระดับสูง (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการทดสอบ

คุณค่าในตนเอง (Self-Esteem Scale)

ระดับคุณค่าในตนเอง (20 คะแนน)	จำนวน (N = 103)	ร้อยละ (100.0)
คุณค่าในตนเองระดับต่ำ (12-14 คะแนน)	30	29.1
คุณค่าในตนเองระดับปานกลาง (15-17 คะแนน)	58	56.3
คุณค่าในตนเองระดับสูง (18 คะแนนขึ้นไป)	15	14.6
รวม	103	100.0

2.3 การประเมินอัตมโนทัศน์ (Self Concept Rating)

การประเมินอัตมโนทัศน์เป็นการประเมินการมองตนเองออกเป็นระดับคะแนนแบบ Rating scale 5 ระดับ 1-5 การประเมินอัตมโนทัศน์ (Self Concept Rating) ในแต่ละข้อ มีการตรวจให้คะแนนแตกต่างกันตามลักษณะของข้อความ ดังนี้

1. เมื่อข้อความมีลักษณะทางบวก ได้แก่ ข้อ 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 61 และ 62

ถ้าตอบ “1” จะได้ 1 คะแนน

ถ้าตอบ “2” จะได้ 2 คะแนน

ถ้าตอบ “3” จะได้ 3 คะแนน

ถ้าตอบ “4” จะได้ 4 คะแนน

ถ้าตอบ “5” จะได้ 5 คะแนน

2. เมื่อข้อความมีลักษณะทางลบ ได้แก่ ข้อ 50, 56 และ 59

ถ้าตอบ “1” จะได้ 5 คะแนน

ถ้าตอบ “2” จะได้ 4 คะแนน

ถ้าตอบ “3” จะได้ 3 คะแนน

ถ้าตอบ “4” จะได้ 2 คะแนน

ถ้าตอบ “5” จะได้ 1 คะแนน

ตารางที่ 4.18

จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามการประเมินอัตมโนทัศน์

ข้อความ	ระดับการประเมิน						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.
ฉันเป็นเพื่อนกับทุก ๆ คน	61.2 (63)	18.4 (19)	18.4 (19)	1.0 (1)	1.0 (1)	4.37	0.88
ฉันมีความสุข	20.4 (21)	24.3 (25)	29.1 (30)	17.5 (18)	8.7 (9)	3.30	1.22
ฉันมีความกรุณา	27.2 (28)	34.0 (35)	32.0 (33)	5.8 (6)	1.0 (1)	3.80	0.93
ฉันเป็นคนกล้า	20.4 (21)	29.1 (30)	25.2 (26)	15.5 (16)	9.7 (10)	3.34	1.24
ฉันเป็นคนซื่อสัตย์	35.0 (36)	20.4 (21)	31.1 (32)	9.7 (10)	3.9 (4)	3.72	1.15
คนทั่ว ๆ ไปชอบฉัน	12.6 (13)	21.4 (22)	39.8 (41)	14.6 (15)	11.7 (12)	3.08	1.15
ฉันเป็นคนที่น่าพอใจ	36.9 (38)	23.3 (24)	26.2 (27)	11.7 (12)	1.9 (2)	3.81	1.11
ฉันเป็นคนดี	21.4 (22)	31.1 (32)	32.0 (33)	10.7 (11)	4.9 (5)	3.53	1.09
ฉันภาคภูมิใจในตัวฉัน	35.9 (37)	17.5 (18)	26.2 (27)	11.7 (12)	8.7 (9)	3.60	1.31
ฉันเป็นคนเกียจคร้าน	19.4 (20)	26.2 (27)	35.9 (37)	12.6 (13)	5.8 (6)	3.40	1.11
ฉันให้ความร่วมมือกับทุกคนเสมอ	52.4 (54)	19.4 (20)	22.3 (23)	2.9 (3)	2.9 (3)	4.15	1.05

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการประเมิน						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.
ฉันเป็นคนจริงจังแจ่มใส	31.1 (32)	26.2 (27)	23.3 (24)	12.6 (13)	6.8 (7)	3.62	1.23
ฉันเป็นคนมีความคิด	25.2 (26)	24.3 (25)	34.0 (35)	14.6 (15)	1.9 (2)	3.56	1.08
ฉันเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป	28.2 (29)	22.3 (23)	28.2 (29)	15.5 (16)	5.8 (6)	3.51	1.21
ฉันเป็นคนอ่อนโยน	22.3 (23)	22.3 (23)	33.0 (34)	13.6 (14)	8.7 (9)	3.35	1.21
ฉันเป็นคนขี้ใจหนา	25.2 (26)	17.5 (18)	31.1 (32)	15.5 (16)	10.7 (11)	3.31	1.29
ฉันเป็นคนที่ไม่ดีดั่ง	10.7 (11)	22.3 (23)	35.0 (36)	19.4 (20)	12.6 (13)	2.99	1.16
ฉันเป็นคนสุภาพ	26.2 (27)	20.4 (21)	33.0 (34)	12.6 (13)	7.8 (8)	3.44	1.22
ฉันเป็นคนขี้อาย	11.7 (12)	9.7 (10)	30.1 (31)	26.2 (27)	22.3 (23)	2.62	1.26
ฉันเป็นคนสะอาด	38.8 (40)	36.9 (38)	17.5 (18)	3.9 (4)	2.9 (3)	4.04	0.99
ฉันเป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น	23.3 (24)	28.2 (29)	32.0 (33)	12.6 (13)	3.9 (4)	3.54	1.10
ฉันเป็นคนมีความกตัญญู	56.3 (58)	22.3 (23)	15.5 (16)	0.0 (0)	5.8 (6)	4.23	1.09

จากตารางที่ 4.18 ผลการศึกษาการประเมินอัตมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละข้อได้ดังต่อไปนี้

ข้อความลักษณะทางลบ

ข้อคำถามที่ 50 ฉันเป็นคนเกียจคร้าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.1 ตอบว่าบางครั้ง ร้อยละ 26.2 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก ร้อยละ 22.3 ตอบว่าไม่เคยเลย ร้อยละ 11.7 ตอบว่า ตลอดมา และ ร้อยละ 9.7 ตอบว่าบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีลักษณะเกียจคร้านในระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 56 ฉันเป็นคนขี้ใจฉาน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.1 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 25.2 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 17.5 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 15.5 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 10.7 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีลักษณะเป็นคนขี้ใจฉานในระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 59 ฉันเป็นคนขี้อาย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.1 ตอบว่าบางครั้ง ร้อยละ 26.2 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก ร้อยละ 22.3 ตอบว่าไม่เคยเลย ร้อยละ 11.7 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 9.7 ตอบว่าบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีลักษณะขี้อายในระดับปานกลาง

ข้อความลักษณะทางบวก

ข้อคำถามที่ 41 ฉันเป็นเพื่อนกับทุก ๆ คน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.2 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 18.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง และบางครั้ง ร้อยละ 1.0 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองสามารถเป็นเพื่อนกับทุกคนในระดับมากที่สุด

ข้อคำถามที่ 42 ฉันมีความสุข กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.1 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 24.3 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 20.4 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 17.5 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 8.7 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความสุขระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 43 ฉันมีความกรุณา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.0 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 32.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 27.2 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 5.8 ตอบว่า ไม่เคยเลย และร้อยละ 1.0 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความกรุณาในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 44 ฉันเป็นคนกล้า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.1 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 25.2 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 20.4 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 15.5 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ

9.7 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนกล้าหาญในระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 45 ฉันเป็นคนซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.0 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 31.1 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 20.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 9.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนซื่อสัตย์ระดับมาก

ข้อคำถามที่ 46 คนทั่ว ๆ ไปชอบฉัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.8 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 21.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 14.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ตลอดมา และร้อยละ 11.7 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าบุคคลอื่น ๆ ชอบตนเองในระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 47 ฉันเป็นคนที่ไว้ใจได้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.9 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 26.2 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 23.3 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 11.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 1.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนซื่อสัตย์ระดับมาก

ข้อคำถามที่ 48 ฉันเป็นคนดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 31.1 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 21.4 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 10.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 4.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนดีระดับมาก

ข้อคำถามที่ 49 ฉันเป็นคนสุภาพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 26.2 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 20.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 7.8 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าเป็นคนสุภาพในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 51 ฉันเป็นคนสะอาด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.8 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 36.9 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 17.5 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 2.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าเป็นคนสะอาดในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 52 ฉันเป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 28.2 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 23.3 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 53 ฉันเป็นคนมีความกตัญญู กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.3 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 22.3 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 15.5 ตอบว่า บางครั้ง และร้อยละ 5.8 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นในระดับมากที่สุด

ข้อคำถามที่ 54 ฉันเป็นคนซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.0 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 31.1 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 20.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 9.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนซื่อสัตย์ระดับมาก

ข้อคำถามที่ 55 คนทั่ว ๆ ไปชอบฉัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.8 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 21.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 14.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ตลอดมา และร้อยละ 11.7 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าบุคคลอื่น ๆ ชอบตนเองในระดับปานกลาง

ข้อคำถามที่ 56 ฉันเป็นคนที่ไว้ใจได้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.9 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 26.2 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 23.3 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 11.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 1.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนซื่อสัตย์ระดับมาก

ข้อคำถามที่ 57 ฉันเป็นคนดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 31.1 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 21.4 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 10.7 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 4.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองเป็นคนดีระดับมาก

ข้อคำถามที่ 58 ฉันเป็นคนสุภาพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 26.2 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 20.4 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 7.8 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าเป็นคนสุภาพในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 60 ฉันเป็นคนสะอาด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.8 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 36.9 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 17.5 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 2.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าเป็นคนสะอาดในระดับมาก

ข้อคำถามที่ 61 ฉันเป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ตอบว่า บางครั้ง ร้อยละ 28.2 ตอบว่า บ่อยครั้ง ร้อยละ 23.3 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 12.6 ตอบว่า ไม่บ่อยนัก

และร้อยละ 3.9 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นในระดับมาก

ข้อที่ 62 ฉันทนเป็นคนมีความกตัญญู กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.3 ตอบว่า ตลอดมา ร้อยละ 22.3 ตอบว่า ปอຍครั้ง ร้อยละ 15.5 ตอบว่า บางครั้ง และร้อยละ 5.8 ตอบว่า ไม่เคยเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นในระดับมากที่สุด

ในกรณีที่พิจารณาการมองเห็นคุณค่าในตนเองในภาพรวม จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.4 ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ระดับปานกลาง ร้อยละ 25.2 ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ และ ร้อยละ 20.4 ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

ร้อยละ และจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับการมองเห็นคุณค่าตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	จำนวน (N = 103)	ร้อยละ (100.0)
ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ	26	25.2
ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง	56	54.4
ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง	21	20.4
รวม	103	100.0

$$\bar{X} = 1.95 \quad S.D. = 0.677$$

การมองเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางจากการศึกษา พบว่ามีปัจจัยภายในที่มีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของกลุ่มตัวอย่าง นั่นคือ ผลกระทบจากการเผชิญสถานการณ์ที่รุนแรงอันเป็นผลมาจากการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และการถูกทารุณกรรมซึ่งในช่วงระยะเริ่มต้นของการถูกทำร้ายนั้นกลุ่มตัวอย่างนี้จะเผชิญกับความทุกข์ทรมานนานปีการตามที่ได้นำเสนอผลการศึกษาข้างต้น แต่เมื่อมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องดังจะได้ขยายความต่อไปซึ่งก็ส่งผลให้การมองเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลกลุ่มนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำสู่การมองเห็นตนเองในทางที่ดีขึ้น รับรู้ว่าคุณค่าในระดับหนึ่งซึ่งเป็นผลบวกกับตนเองปัจจัยต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างได้กล่าวถึงมีดังต่อไปนี้

1. ครอบครัว

หากพิจารณาแล้วครอบครัวที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดของมนุษย์ และดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสำคัญในหลายเรื่อง คุณค่าในตนเองนั้นครอบครัวมีผลอย่างสูงต่อการรับรู้และการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับที่ดีขึ้น ครอบครัวในความหมายของกลุ่มตัวอย่างมีความรวมถึงผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูซึ่งไม่ใช่บิดา มารดาเสมอไป ครอบครัวมีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองในฐานะที่เป็นแหล่งสนับสนุนเสริมสร้างกำลังใจซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสามารถดำรงชีวิตอยู่มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ครอบครัวในฐานะของ “ความสัมพันธ์และผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว” ยังเป็นแหล่งพลังงานที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างบางรายระลึกนึกถึงแม้ว่าจะไม่ได้พบเจอบุคคลในครอบครัวเพราะตนเองอยู่ที่ประเทศไทย ส่วนครอบครัวอยู่ที่ประเทศอื่น ๆ แต่เขาและเธอผู้นั้นก็ใช้วิธีการหวนระลึกถึงสมาชิกในครอบครัว และความรักความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวสร้างพลังในการดำเนินชีวิต และปลุกเร้าการมองเห็นคุณค่าในตนเองที่ตนเองเป็นคุณค่าของสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ดังที่ปรากฏว่า

น้องแจ้ว: “...นึกถึงแม่ที่บ้าน (ประเทศลาว) ว่าเออเธอยังมีคุณค่ากับเขามียุทธค่ากับแม่ของเราแม้ว่าจะไม่ดี เรายังมีคุณค่ากับแม่...”

น้องเกศา: “...ถ้าคนอื่น ๆ เขารู้เรื่องของหนู หนูก็คงไม่มีคุณค่าแล้ว แต่ว่ามีแต่พ่อแม่หนู เขาก็ให้กำลังใจหนูนะ หนูมีคุณค่ากับพ่อแม่เท่านั้นกับคนอื่นเพื่อนแม่อะไรอย่างนี้ เขาคงคิดว่าหนูไม่ดีแน่เลยที่หนูมาทำงานแบบนี้... หนูรอแม่มาเยี่ยมทุกวัน รู้สึกดีมากเวลาแม่มาเยี่ยม...”

น้องริบบิ้น: “...ป้าเขาเป็นห่วงหนูไม่ยอมให้หนูคิดมากทำร้ายตัวเอง หนูก็ยังมียุทธค่ากับเขา ถึงแม้ว่าจะไม่มีคุณค่ากับใคร...”

ครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองเพราะเป็นทั้งการกระทำของสมาชิกในครอบครัว และความสัมพันธ์ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อกัน ทั้งนี้ก็เพื่อการสร้างกำลังใจ และคุณค่าในตนเอง

2. กลุ่มเพื่อนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน

การเข้ามาสู่ประเทศไทยของกลุ่มตัวอย่างต่างชาติผู้ซึ่งกลายเป็นผู้เสียหายในขบวนการค้ามนุษย์นั้นส่วนมากจะไม่ได้เข้ามาเพียงรายเดียว แต่มักจะเข้ามาเป็นกลุ่มซึ่งประกอบด้วยบุคคลสัญชาติเดียวกันจำนวนหลายคน หรือแม้ในกลุ่มเด็กสัญชาติไทยที่คบหาเพื่อนชุมชน เพื่อนที่โรงเรียนก็ตามทุกคนยอมที่เพื่อน และแม้ว่าจะเข้ารับการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็จะต้องมีกลุ่มเพื่อนในแทบทุกช่วงเวลา การมีเพื่อนที่มีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับตนเองทั้ง กลุ่มเพื่อนสัญชาติเดียวกัน กลุ่มเพื่อนที่ถูกทารุณแบบเดียวกัน หรือกลุ่มเพื่อนต่างสัญชาติที่

เผชิญกับปัญหาใกล้เคียงกัน กลุ่มเพื่อนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับที่ดีขึ้นของกลุ่มตัวอย่างหลายราย ดังที่

น้องกอไผ่: “...หนูรู้สึกว่าคุณค่าของหนูเท่ากับคนอื่น ๆ ที่นี้มีเพื่อนคนลาวเหมือนกันตอนอยู่ที่นั่น (มูลนิธิที่เคยให้การดูแล) หนูเป็นคนลาวคนเดียวเพื่อก็ไม่อยู่ เพื่อนคนชาติเดียวกันไม่มี แต่พอมาอยู่ที่นี้ หนูอยู่ที่นี้รู้สึกเท่า ๆ กันกับคนอื่น ๆ มีเพื่อนคนลาวด้วยกัน ..ที่สนิทกันก็มีกับพี่สน (นามสมมติ) คนลาว จี๊บ (นามสมมติ) คนลาว...”

น้องแจ้ว: “..ก็มาอยู่ที่นี้มาอยู่กับเพื่อน มีเพื่อน ๆ ก็บอกว่าไม่เป็นไรไม่ต้องคิดมากเพื่อคอยให้กำลังใจตลอด บอกว่าเธอแบบเราก็โดนอะไรเหมือนเธอหนักกว่าด้วยอะไรแบบนี้...”

น้องเกศา: “...คุณค่าของหนูกับเพื่อนเท่ากันเพราะเขาก็ทำเหมือน ๆ กับหนู แต่กับคนข้างนอก หนูไม่เท่ากับเขาเลย อย่างคนอื่นเขาเรียนหนังสือเขาก็ดีกว่า คนปกติจะมีคุณค่าแต่เมื่อไหร่ที่โดนแบบนี้ก็ไม่มีคุณค่า...”

น้องริบบิ้น: “...เพื่อนแต่ละคนเขารู้จักที่เป็นเรา ถึงแม้จะไม่ใช่นิยามที่รู้จักเขาบอกว่าไม่ต้องคิดมากหรอก เราก็เป็นแบบเธอเราอาจจะหนักกว่าเธอด้วยซ้ำประมาณนี้ เขาก็บอกว่ามันก็แค่อดีต...”

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเพื่อนที่อาจไม่ใช่เพื่อนสนิทที่รู้จัก หรือเพื่อนที่มีคุณลักษณะต่างกันอย่างเด็กทั่วไปที่ไม่เคยถูกระงับทำทารุณกรรม หรือตกเป็นผู้เสียหายขบวนการค้ามนุษย์ก็อาจมีคำพูด การแสดงออกบางอย่างสร้างผลกระทบให้กลุ่มตัวอย่างมองเห็นคุณค่าในตนเองที่ลดต่ำลง

น้องกอไผ่: “...เวลาเราทำอะไรไม่เหมาะสม ตอนที่หนูเล่นกีฬา (ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ) หนูก็จับมือเป็นวงกลม ที่นี้หนูร้อนหนูก็เลยออกมา ที่นี้ก็มีคนว่าหนูว่า “กอไผ่เรื่องมากนะ” จริง ๆ แล้วหนูไม่ได้ผิดหนูก็เลยรู้สึกแยเลยเรา...”

น้องริบบิ้น: “...ตอนนั้นไม่อยากออกไปไหนเลย ไปเจอเพื่อน ๆ ก็พูดจากแบบล้อเลียนเราอารมณ์ช่วงนั้นหนักมาก หนูแบบมองไม่เห็นตัวเองมีค่ากับใคร ตอนนั้นแม่ก็ยังไม่เข้าใจหนูเลย แต่ตอนหลังแม่ก็บอกว่าปล่อยไปแล้ว มันผ่านไปแล้ว... คนอื่นยังพูดเราก็ยังคิดถ้าเขาไม่ทำเรื่องแบบนี้ก็คงไม่เกิด มีคนเอาเรื่องไปแล้ว คนชื้อปลา (เพื่อน) แหะไปเล่าให้คนในตลาดฟังหนูก็ยิ่งแย ยิ่งอาย...”

กลุ่มเพื่อนที่รู้จักและเพื่อนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกันกับตนเองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณค่า และ เป็นแหล่งส่งเสริมคุณค่าในตัวเอง ทั้งนี้ก็เพราะการเล่าเรื่องราวของตนเองให้เพื่อฟัง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันอันมีผลอย่างยิ่งต่อการเติมเต็มคุณค่าในตนเอง

3. เวลา : กลไกหนึ่งในการรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองที่เพิ่มขึ้น

ปัจจัยเรื่องเวลาเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการมองคุณค่าในตนเองระดับที่สูงขึ้นทั้งนี้ เพราะกลุ่มตัวอย่างหลายรายสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนเองเคยเผชิญในอดีตเป็นสิ่งที่รุนแรง ณ ช่วงเวลานั้น ๆ จริงดังที่ข้อมูลที่ปรากฏว่ามีหลายรายมีความคิดที่จะฆ่าตัวตายทั้งนี้เพราะความเครียด และความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในเองระดับต่ำหรือไม่มีคุณค่าในตนเอง ทว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไประยะเวลาที่ผ่านไปกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรับรู้เรื่องราวที่เคยผ่านมานั้นค่อย ๆ ฟุ้งฟูตนเองได้และมีโอกาสกลับมารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าอยู่บ้าง

น้องริบบิ้น: "...มันก็มีบ้างโ้เรื่องที่เกิดขึ้นมันนานแล้วนะ แต่มันก็ไม่จางหายทุกคนนะพี่ไม่ว่าพี่มันก็จะยังติดอยู่มันไม่ใช่หายไปตลอด มันลดลงได้เยอะเพราะเวลาที่มันค่อย ๆ ผ่านไป..."

4. การบำบัดฟื้นฟูดูแลจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

การบำบัดดูแลฟื้นฟูของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการมีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และถูกทารุณกรรมจากที่รู้สึกว่าคุณค่าจากการเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น ผลการศึกษาต่อกับกลุ่มผู้เสียหายเหล่านี้กล่าวถึงบทบาทของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพโดยหมายความรวมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่าการบำบัดฟื้นฟูเฝ้าระวังในการดำเนินชีวิตในสังคมที่เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพได้จัดกิจกรรมให้กับกลุ่มตัวอย่างนั้น กิจกรรมหลายกิจกรรมมีผลต่อการทำให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณค่ากับคนอื่น ๆ ซึ่งหมายถึง มีคุณค่ากับเจ้าหน้าที่ (กลุ่มตัวอย่างจะเรียกว่า "แม่") เพราะกิจกรรมที่จัดขึ้นล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณค่า มีความสามารถในการทำกิจกรรมหรือการดำเนินงานอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ การแสดงออกในเชิงความเข้าใจ ให้กำลังใจ ส่งเสริมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงรู้สึกว่าคุณค่าเป็นคนมีคุณค่า ซึ่งเป็นการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูดูแลกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีผลอย่างยิ่งต่อการมองคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด

น้องกอไผ่: "...มาอยู่ที่นี่รู้สึกดีขึ้น ที่นี้ออกไปไหนไม่ได้ก็อยู่แต่ในนี้ แต่ก็มีเพื่อนมีกิจกรรมหลายอย่างหนูชอบกิจกรรมทำความสะอาด เพราะว่าหนูรู้สึกว่าเรามีคุณค่ากับคนอื่น เพราะว่าถ้าเราไม่ทำความสะอาดห้องก็จะไม่สะอาด ไม่เรียบร้อยและเวลาที่ครูชม ครู (ห้องแรกรับผู้ศึกษา) ก็จะชมหนูว่าหนูเก่ง..."

น้องเกศา: "...หนูชอบกิจกรรมการเล่นกีฬา เพราะทำให้หนูรู้ว่าหนูมีความสามารถด้านกีฬา หนูเก่งด้านกีฬาหลาย ๆ คน และหนูดีกว่าหลายคนที่ไม่ได้ออกไป..." (หมายถึง ออกไปเล่นกิจกรรม) ...ตอนนั้นรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่าเลย ไม่มีกับใครเลย ตอนนี้ (หมายถึง

ตอนที่เข้ามาอยู่ที่ห้องแรกรับสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ) ก็ยังดีเพราะเข้ามาอยู่ในนี้ก็ยังมีคุณค่ากับคนที่เข้าใจหนู อยู่ข้างนอกไม่มีใครเข้าใจหนูเลย อยู่ในนี้มีคนเข้าใจหนูเยอะ อย่างเช่นครูที่ควบคุมหนู เวลาหนูไม่สบายใจทุกซี้ใจ เวลาคนอื่นมองหนูว่าดี เขาก็ยังเห็นว่าหนูดีเลย แล้วทำไมหนูถึงไม่มองตัวเองดี ๆ ...”

น้องริบปิ้น: “...ตั้งแต่มาอยู่ที่นี้หนูมีคุณค่าขึ้นเยอะ หนูรู้อะไรทุกอย่าง ถ้าพี่ไปสัมภาษณ์หนูข้างนอกหนูไม่ตอบพี่แบบนี้หรอก แต่อยู่ที่นี้เพราะที่นี่ให้ความคิดหนู แต่ก่อนหนูอยู่ข้างนอกหนูเชื่อคนง่าย หนูอยู่ข้างนอกหนูอาจจะโกหกพี่ก็ได้ แต่ที่หนูเล่าให้พี่ฟัง เพราะอยู่ที่นี้พี่หนูถึงตอบได้ หนูรู้สึกที่หนูเปิดกับคนอื่นได้...”

น้องแจ้ว: “...หนูมาอยู่ที่นี้หนูก็รู้สึกดี เพราะแม่ ๆ เขารักหนู เขาสอนให้หนูรู้อะไรหลายอย่าง หนูก็รู้สึกว่าหนูมีคุณค่ากับแม่ ๆ ...”

น้องทับทิม: “...หนูรู้สึกดีขึ้น รู้สึกดีที่ใช้ชีวิตเหมือนคนปกติทั่ว ๆ ถ้าจะให้หนูกลับไปอยู่บ้านเดียวหนูก็ไม่เอา ยังไม่อยากกลับ เวลาอยู่บ้านรู้สึกอึดอัดเพราะอยู่บ้านชอบทะเลาะกัน ทะเลาะกันประจำ หนูรู้สึกไม่ดีพาเด็กเล่นตาม ตอนอยู่บ้านก็จะทะเลาะกันประจำ ตอนอยู่บ้านหนูรู้สึกแบบไม่เหมือนเด็กทั่วไป เด็กทั่วไปเป็นอิสระ หนูไม่มีอิสระไปไหนก็ได้ ไปนานก็โดน แต่พอมาอยู่ที่นี้รู้สึกดีไปไหนมาไหนได้ มันก็ยังมีแม้ว่าจะเป็นที่แค่นี้ เวลาอยู่บ้านไม่ดีเลยตอนนี้หนูมองตัวเองดี เพราะเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ตอนนี้นูหนูไม่ได้อยู่ได้อ่านาใจใคร หนูก็เป็นเด็ก เด็กก็เพราะทางกฎหมายต้องมีการคุ้มครองเด็ก เด็กจะมีอนาคตอีกไกล พี่เจ้าหน้าที่เขาบอกว่าถ้าหนูไม่ต้องไปกลัว ไม่มีใครทำร้ายหนู กฎหมายคุ้มครองอยู่แล้ว...”

การแสดงออกของเจ้าหน้าที่และการบำบัดฟื้นฟูดูแลกลุ่มผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และกลุ่มเด็กที่ถูกทารุณกรรมมีผลอย่างสูงยิ่งต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่มสูงขึ้นจากระดับที่รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า หรือรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีค่าน้อย และโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการทั้งกิจกรรมเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ และกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ ก็ส่งผลทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุป การมองเห็นคุณค่าในตนเองจึงไม่ได้เกิดขึ้นแล้วไม่เปลี่ยนแปลงหรืออยู่ในรูปแบบหนึ่ง ๆ ทว่ามีการขบวนการที่เปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต การมองเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างจึงมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในอันเกิดจากผลกระทบจากการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ การถูกทารุณกรรม และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

2.4 การทดสอบสมมติฐาน

สถิติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้นักวิจัยสามารถทำความเข้าใจข้อมูลหรือผลการศึกษา และนำไปสู่การตัดสินใจเชิงการบริหารและนโยบายได้ สถิติจึงมีจุดเน้นอยู่ที่ตัวเลขเป็นหลัก (วรรณลักษณะ เมียนเกิด, ม.ป.ป., น. 1) สถิติแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สถิติพรรณนาซึ่งมีส่วนสำคัญในการอธิบายค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในผลการศึกษาข้างต้น ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานจำเป็นต้องใช้สถิติอนุมานในการทดสอบสมมติฐานซึ่งจะใช้นำเสนอผลจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ไค-สแควร์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ปัจจัยส่วนบุคคล และตัวแปรตาม ระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเอง ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.20

การทดสอบตัวแปรอายุกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	อายุ		รวม
	12-18 ปี	19 ปีขึ้นไป	
น้อย	21.6	19.2	25.2
ปานกลาง	49.0	59.6	54.4
มาก	29.4	21.2	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0
			(N = 103)

$$\chi^2 = 1.296$$

จากตารางที่ 4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยร้อยละ 59.6 ของผู้ที่อายุ 19 ปีขึ้นไปมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง ร้อยละ 19.2 ของกลุ่มอายุ 19 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 2 สัญชาติมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหาย จากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.21

การทดสอบตัวแปรสัญชาติกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	สัญชาติ		รวม
	สัญชาติอื่น ๆ	สัญชาติไทย	
น้อย	27.1	22.7	25.2
ปานกลาง	55.9	52.3	54.4
มาก	16.9	25.0	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0 (N = 103)

$$\chi^2 = 1.056$$

จากตารางที่ 4.21 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยร้อยละ 25.0 ของกลุ่มสัญชาติไทยมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง ในขณะที่กลุ่มสัญชาติอื่น ๆ เพียงร้อยละ 16.9 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง และร้อยละ 22.7 ของกลุ่มสัญชาติไทยมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ ซึ่งในกลุ่มสัญชาติอื่น ๆ ร้อยละ 27.1 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำเช่นกัน ข้อมูลเชิงคุณภาพพอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสัญชาติกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างสัญชาติอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กและเยาวชนสัญชาติไทยนั้นจะรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไม่เท่าเทียมกับกลุ่มตัวอย่างสัญชาติไทย “...ถ้าอยู่ที่นี้เท่านั้นคะ แต่ถ้าไม่ได้อยู่ที่นี้เวลาเราเข้ามา เขามองเราไม่ดี เราเป็นต่างชาติ เขาใช้สายตามองเราไม่ดีเลย อย่างตอนที่อยู่ที่ศูนย์นั้นหนูเป็นคนลาวคนเดียวเลย เพื่อน ๆ หนูออกไปหมดแล้ว รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนต่างชาติคนเดียวนะเพื่อนก็ไม่อยู่ เพื่อคนชาติเดียวกันไม่มี หนูอยู่ที่นี้รู้สึกว่าเท่า ๆ กันกับเพื่อนคนลาวคนอื่น ๆ และเมื่ออยู่ด้วยกันหลาย ๆ ก็จะได้เจอกับคนไทยบ้าง...” จึงสนับสนุนการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำกว่าของกลุ่มตัวอย่างสัญชาติเมื่อเปรียบเทียบกับสัญชาติไทย

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ

ตารางที่ 4.22

การทดสอบตัวแปรระดับการศึกษากับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	ระดับการศึกษา		รวม
	ไม่ได้รับการศึกษา- ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	
น้อย	23.9	28.8	25.2
ปานกลาง	56.7	50.0	54.4
มาก	19.4	22.2	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0

$$\chi^2 = 0.426$$

จากตารางที่ 4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยร้อยละ 59.6 ของผู้ที่อายุ 19 ปีขึ้นไป มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง ร้อยละ 19.2 ของกลุ่มอายุ 19 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 4 สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกละเมิด

ตารางที่ 4.23

การทดสอบตัวแปรสถานภาพสมรสกับระดับ

การมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	สถานภาพสมรส		รวม
	โสด	เคยผ่านการอยู่ร่วมกับคู่ครอง	
น้อย	29.2	16.1	25.2
ปานกลาง	47.2	71.0	54.4
มาก	23.6	12.9	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0 (N = 103)

$$\chi^2 = 5.059^*$$

จากตารางที่ 4.23 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยร้อยละ 12.9 ของผู้ที่เคยผ่านอยู่ร่วมกับแฟนมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมาก ในขณะที่ร้อยละ 23.6 ของกลุ่มผู้ที่เป็นโสดมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมาก ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายเพิ่มเติมเรื่องสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมากสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการอยู่ร่วมกับแฟน ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุน คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานะโสดมีระดับการมองเห็นคุณค่าระดับมาก ร้อยละ 23.6 สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการอยู่ร่วมกับแฟน ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการอยู่ร่วมกับแฟนบางรายมีสามีและมีบุตรแล้ว “..หนูมีครอบครัวแล้ว ไม่รู้ว่าผัวกับลูกหนูจะเป็นยังไงบ้าง ถ้าเขารู้ว่าหนูเป็นอย่างนี้ หนูรู้สึกไม่ดี...”

สมมติฐานที่ 5 อาชีพของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ

ตารางที่ 4.24

การทดสอบตัวแปรการอาชีพของครอบครัวกับ
ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	อาชีพของครอบครัว		รวม
	เกษตรกร	รับจ้างและค้าขาย	
น้อย	29.5	24.4	27.1
ปานกลาง	54.5	51.2	52.9
มาก	15.9	24.4	20.0
รวม	100.0	100.0	100.0 (N = 85)

$$\chi^2 = 1.016$$

จากตารางที่ 4.24 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของครอบครัวกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยร้อยละ 15.9 ของกลุ่มครอบครัวที่เป็นเกษตรกรมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมาก แต่ผู้ที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมากในกลุ่มผู้ที่รับจ้างและค้าขายมีน้อยกว่า คือ ร้อยละ 24.4

สมมติฐานที่ 6 การมีหนี้สินของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.25
การทดสอบตัวแปรหนี้สินของครอบครัวกับระดับ
การมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	การมีหนี้สินของครอบครัว		รวม
	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	
น้อย	23.3	33.3	27.4
ปานกลาง	53.5	43.3	49.3
มาก	23.3	23.3	23.3
รวม	100.0	100.0	100.0 (N = 73)

$$\chi^2 = 1.024$$

จากตารางที่ 4.25 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีหนี้สินของครอบครัวกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มครอบครัวมีหนี้สินและไม่มีหนี้สินร้อยละ 23.3 เท่ากันมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมาก แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้ที่ครอบครัวไม่มีหนี้สินร้อยละ 33.3 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับน้อย แต่ในกลุ่มผู้ที่ครอบครัวมีหนี้สินมีน้อยกว่า คือ ร้อยละ 23.3

สมมติฐานที่ 7 การตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.26

การทดสอบตัวแปรการตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์
กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	การตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์		รวม
	การขายบริการทางเพศ	การบังคับใช้แรงงานและขอทาน	
น้อย	22.2	29.0	24.5
ปานกลาง	61.9	48.4	57.4
มาก	15.9	22.6	18.1
รวม	100.0	100.0	100.0
			(N = 94)

$$\chi^2 = 1.579$$

จากตารางที่ 4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์ กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อการขายบริการทางเพศเพียงร้อยละ 15.9 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมาก ในขณะที่กลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อจากการบังคับใช้แรงงานและขอทานที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับมากมีมากกว่า คือ ร้อยละ 22.6 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุน คือ กลุ่มตัวอย่างที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์จากการขายบริการทางเพศมักจะรู้สึกที่ตนเองไร้คุณค่า และได้รับผลกระทบด้านจิตใจมากกว่ากลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อด้านการบังคับใช้แรงงานและขอทาน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บุคลากรของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการกล่าวว่า "...กลุ่มเด็กที่ตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีทางเพศนี้ กลุ่มนี้จะหนักจะเป็นพิเศษ เวลาที่มีเรื่องเกี่ยวกับเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง..."

สมมติฐานที่ 8 ระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.27

การทดสอบตัวแปรระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	ระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ		รวม
	1-6 เดือน	7 เดือนขึ้นไป	
น้อย	28.6	18.2	25.2
ปานกลาง	47.1	69.7	54.4
มาก	24.3	12.1	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0

$$\chi^2 = 3.685$$

จากตารางที่ 4.27 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ 7 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 69.7 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ กลุ่มที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ 7 เดือนขึ้นไป กลับมีจำนวนเพียงร้อยละ 12.1 ที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง

สมมติฐานที่ 9 การได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ มีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตารางที่ 4.28

การทดสอบตัวแปรการได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ
บ้านเกร็ดตระการกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	การได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ		รวม
	ห้องแรกรับ	เข้าแผนกฝึกอาชีพ	
น้อย	21.1	29.4	25.2
ปานกลาง	53.8	54.9	54.4
มาก	25.2	15.7	20.4
รวม	100.0	100.0	100.0 (N = 103)

$$\chi^2 = 1.796$$

จากตารางที่ 4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ได้รับบริการจากห้องแรกรับของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ร้อยละ 25.2 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ กลุ่มที่เข้าแผนกฝึกอาชีพแล้วกลับมีจำนวนเพียงร้อยละ 15.7 ที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง กลุ่มตัวอย่างที่เข้าแผนกฝึกอาชีพเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการในระยะเวลาสั้นกว่ากลุ่มที่ได้รับบริการในห้องแรกรับทั้งนี้การสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ห้องแรกรับมีการจัดกิจกรรมหลากหลายประเภททั้งกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมสร้างคุณค่าในตนเอง เป็นต้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าจำนวนกิจกรรมที่หลากหลายของห้องแรกรับสร้างให้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในห้องแรกรับมีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูงกว่าเมื่อเข้าสู่การฝึกอาชีพในแผนกฝึกอาชีพ ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

สามารถนำอธิบายประกอบได้ คือ กลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่า “...อยู่ที่ห้องแรกรับ แม่ ๆ ที่นี้ใจดี หนูชอบกิจกรรมหลายอย่าง ฝึกอาชีพก็ดี แต่หนูว่าหนูอยากมาอยู่ที่ห้องนี้ (ห้องแรกรับ) มากกว่า...”

การทดสอบสมมติฐานของตัวแปรที่ได้ศึกษา ระหว่างข้อมูลด้าน อายุ เชื้อชาติระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพของครอบครัว การมีหนี้สินของครอบครัว การตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์ระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ การได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้ง 9 สมมติฐาน พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรมเพียงสมมติฐานเดียว ผู้ศึกษาได้สรุปการทดสอบสมมติฐานในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.29 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน)

ตารางที่ 4.29

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรกับระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวแปร	ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง
อายุ	$\chi^2 = 1.296$ $p = 0.523$
เชื้อชาติ	$\chi^2 = 1.056$ $p = 0.590$
ระดับการศึกษา	$\chi^2 = 0.426$ $p = 0.808$
สถานภาพสมรส	$\chi^2 = 5.509$ $p = 0.045^*$
การมีหนี้สินของครอบครัว	$\chi^2 = 1.024$ $p = 0.599$
อาชีพของครอบครัว	$\chi^2 = 1.016$ $p = 0.602$
การตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์	$\chi^2 = 1.579$ $p = 0.456$
ระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ	$\chi^2 = 3.685$ $p = 0.165$
การได้รับบริการจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ	$\chi^2 = 1.796$ $p = 0.407$

2.5 กรณีศึกษาจากการสัมภาษณ์ 5 ราย

กรณีศึกษาที่ 1 น้องกอไผ่ อายุ 16 ปี สัญชาติลาว ภูมิลำเนาเดิม แขวงสะหวันนะเขตต์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถพูดภาษาไทยได้ดี น้องกอไผ่เคยใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับแพนระยะเวลาหนึ่ง ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ผ่านรูปแบบการเข้ามาทำงานในโรงงานเย็บผ้าในประเทศไทยโดยมีนายหน้าชาวลาวมาติดต่อในหมู่บ้าน ประกอบกับตั้งใจจะมาตามหาพี่สาวซึ่งเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร น้องกอไผ่ถูกนายจ้างทำร้ายร่างกายด้วยการตบตี ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนการมองคุณค่าในตนเอง คือ “...หนูคิดถึงตัวเองในทางที่ดี ไม่ดี มันก็ปนกันนะคะ หนูที่คิดไม่ดีกับตัวเอง บางทีหนูก็รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า หนูทำให้เพื่อนไม่สบายใจ บางทีหนูก็เลยไม่สบายใจ...”

กรณีศึกษาที่ 2 น้องเกศา อายุ 16 ปี สัญชาติไทย ภูมิลำเนา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ขาดการเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาศัยอยู่กับบิดา มารดาซึ่งประกอบอาชีพค้าขาย (อาหารตามสั่ง) น้องเกศาเข้าสู่ขบวนการค้าประเวณีจากการชักชวนของแม่เลี้ยงซึ่งเป็นสมาชิกร่วมหมู่บ้านให้ขายบริการทางเพศ น้องเกศาเคยถูกทารุณกรรมทางกายโดยถูกแม่เลี้ยงตบตีหากทำให้ผู้ซื้อบริการไม่พอใจ รวมถึงถูกผู้ซื้อบริการกระทำทารุณทั้งทางกายตบตี กัดบริเวณแขน หน้าอกและร่วมเพศอย่างรุนแรง ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนการมองคุณค่าในตนเอง คือ “...หนูคิดว่าหนูไม่มีคุณค่าแล้วค่ะ เพราะหนูคิดว่า... (เงิบ) ...มันเสียไปหมดแล้ว แต่ก่อนพอแม่เคยให้กำลังใจ ตอนเวลาหนูไม่สบายใจเขาจะถามว่าเป็นไร ตอนนี่เขาเงิบ ๆ ไม่สนใจอะไร ไม่ค่อยถาม...”

กรณีศึกษาที่ 3 น้องแจ้ว อายุ 17 ปี สัญชาติลาว ภูมิลำเนาเดิม แขวงสะหวันนะเขตต์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ได้เข้ารับการศึกษามากจากประเทศลาวแต่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีและชัดเจน เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์เพราะมีนายหน้าชาวลาวติดต่อให้มาทำงานเป็นคนรับใช้ในบ้าน รวมถึงต้องการเข้ามาตามหาญาติที่มาทำงานในประเทศไทย น้องแจ้วไม่ได้รับค่าจ้างและยังถูกลวนลามทางเพศและล่วงละเมิดทางเพศจากนายจ้าง ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนการมองคุณค่าในตนเองคือ “...รู้สึกกับตัวเอง เหมือนกับคนโง่ เพื่อนว่าโง่ รู้สึกว่าไม่ฉลาดซะที รู้สึกกับตัวเองดีบ้าง ไม่ดีบ้าง เป็นคนใจง่าย เขาชวนไปไหนก็ไป เชื้อคนง่าย ความสุขมีบ้าง ไม่มีบ้างเป็นธรรมดา ...”

กรณีศึกษาที่ 4 น้องริบบิ้น อายุ 16 ปี สัญชาติไทย ภูมิลำเนา เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร อาศัยอยู่กับป้า (พี่สาวของบิดา) แต่น้องริบบิ้นเรียกว่า “แม่” ครอบครัวของน้องริบบิ้นยากจนเพราะป้าทำงานรับจ้างรายได้ไม่เพียงพอ เมื่อช่วงปีที่แล้วน้องริบบิ้นเคยถูกทารุณกรรมทางเพศโดยการรุมโทรมของกลุ่มวัยรุ่นชายจำนวน 2 คนจากตอนแรกจำนวน 5 คน ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่สะท้อนการมองคุณค่าในตนเอง คือ “...หนูคิดว่าหนูมีค่าบ้างมีค่า แต่ก่อนเพื่อนจะไม่เข้าใจความรู้สึก หนู แต่พอมาอยู่กับเพื่อนตรงนี้เขามักจะบอกว่าอยากบอกอะไรไปว่า ไม่ต้องปิดบังอะไรนะ อยู่ทีใจและการกระทำใจหนูกับหลาย ๆ คนตรงกัน เป็นเหมือนกันหมด เพื่อนสนิทหนูมีหลายคน หนูว่า หนูมีคุณค่าระดับปานกลาง หนูจะตอบน้อยก็ไม่ได้หนูต้องตอบว่าปานกลาง แต่มันก็ยังมีอีกส่วนที่หนูดีกว่า หนูรู้สึกว่าคุณค่าอยู่...”

กรณีศึกษาที่ 5 น้องทับทิม อายุ 15 ปี เคยผ่านการดูแลรักษาจากโรงพยาบาลศรีธัญญา ปัจจุบันหายเป็นปกติแล้ว สิ้นสุดการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 น้องทับทิมอาศัยอยู่ร่วมกับบิดา มารดา ยาย น้ำผู้หญิง น้ำผู้ชาย 2 คน พี่ชาย น้องชาย น้องสาว รวมทั้งหมด 10 คน เรียนชั้น ป.5 มาอยู่บ้านเกร็ดประมาณ 1 เดือน น้องทับทิมเคยถูกทำร้ายร่างกายทารุณกรรมล้วงละเมิดทางเพศ (ข่มขืน) จากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ บิดา และพี่ชาย รวมถึงจากเพื่อนของน้ำชาย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนการมองคุณค่าในตนเอง คือ “...หนูภูมิใจในตนเอง เพราะตอนนี้มีอิสระหนูมีคุณค่าเท่าคนอื่น ๆ เพราะหนูไม่ได้อยู่ใต้อำนาจใคร หนูก็เป็นเด็ก เด็กก็เพราะทางกฎหมายต้องมีการคุ้มครองเด็ก เด็กจะมีอนาคตอีกไกล...”

ตารางที่ 4.30

ระดับการมองเห็นคุณค่าตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษา

กรณีศึกษา	คะแนน	ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง
กรณีศึกษาที่ 1	126	ระดับต่ำ
กรณีศึกษาที่ 2	120	ระดับต่ำ
กรณีศึกษาที่ 3	146	ระดับปานกลาง
กรณีศึกษาที่ 4	117	ระดับต่ำ
กรณีศึกษาที่ 5	157	ระดับสูง

ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองของกรณีศึกษาพบว่า กรณีศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำจำนวน 3 ราย ส่วนระดับปานกลาง และระดับสูงมีอย่างละ 1 ราย กรณีศึกษาที่ 1 และกรณีศึกษาที่ 2 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายสะท้อนให้เห็นการมองคุณค่าในตนเองในระดับต่ำเช่นกัน กรณีศึกษาที่ 3 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่กลุ่มตัวอย่างรายนี้มองคุณค่าในตนเองว่าดีบ้างไม่ดีบ้าง กรณีศึกษาที่ 5 มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับสูง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างรายนี้มองเห็นคุณค่าในตนเองมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีประเด็นที่น่าสนใจคือ กรณีศึกษาที่ 4 ที่มีระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพกลับอธิบายว่ากรณีศึกษาที่ 4 มองเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

กรณีศึกษาที่ 4 (น้องริบบิ้น) “...หนูว่าหนูมีคุณค่าระดับปานกลาง หนูจะตอบน้อยก็ไม่ได้หนูต้องตอบว่าปานกลาง แต่มันก็ยังมีอีกส่วนที่หนูคิดว่า หนูรู้สึกว่าคุณค่าอยู่...”

แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างจัดวางระดับคุณค่าในตนเองโดยพิจารณาถึงบริบทเชื่อมโยงกับความรู้สึกของตนเอง และสามารถตีความหมายระดับคุณค่าในตนเองได้ชัดเจน

ส่วนที่ 3 การใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง

Rubin's Self Esteem Scale

ฐานคิดของการทดสอบและการวัดผลคุณค่าในตนเองครั้งนี้ คือ แม้ว่าระดับคะแนนของการทดสอบคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในระดับใดก็ตามความสามารถของแบบทดสอบก็สามารถวัดได้เพียง ณ ระดับการรับรู้ ความรู้สึก อารมณ์ในช่วงเวลานั้น มิได้หมายความว่าระดับคะแนนการทดสอบจะดำรงอยู่ในระดับคะแนนเท่าเดิมเสมอไป การทดสอบในครั้งอื่น ๆ ระดับคุณค่าในตนเองอาจเปลี่ยนแปลงผันแปรไปตามบริบทการรับรู้ ความรู้สึก และอารมณ์ก็เป็นได้

ผู้ศึกษาเลือกใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale นำมาจากหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหา พัฒนา EQ” สำหรับศูนย์เพื่อเฝ้าระวังภัย จัดพิมพ์โดย: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยอ้างอิงมาจากหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาชุดปรับตัว... ปรับใจ ตามวัย... สดใส บรรณาธิการ คือ เสาวนีย์ พัฒนอมร และ สุวิวัฒนา ศรีพันธ์ผล สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

ในปัจจุบันแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ดังกล่าว เริ่มเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย หน่วยงานต่าง ๆ ได้ใช้เพื่อประโยชน์ในการให้การช่วยเหลือดูแลเด็กวัยรุ่นกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา เช่น โรงเรียนไชยาวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale เป็นเครื่องมือในการทดสอบคุณค่าในตนเองเด็กนักเรียนโดยได้นำแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ขึ้นบนเว็บไซต์ของโรงเรียนโดยเป็นโครงการ “แนะแนวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องแบบทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนไชยาวิทยา

จัดทำโดย นางศุภกัณันท์ ผ่องศรี” (<http://www.chaiya.ac.th/intro/index.htm>) เพื่อให้นักเรียนและผู้สนใจได้ศึกษาและทดสอบคุณค่าในตนเอง อาจกล่าวได้ว่าแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ทดสอบคุณค่าในตนเองสำหรับเด็กและเยาวชนช่วงวัยรุ่นทั่วไป

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้เข้าศึกษาที่สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการได้มีโอกาสปรึกษากับนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ของแผนกแรกรับ¹ พบว่า แผนกแรกรับของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการได้ใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale กับเด็กและเยาวชนในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการเองด้วย

3.1 การพัฒนาแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale

การใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถสื่อสารเข้าใจภาษาไทยได้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเข้ารับการคุ้มครองบำบัดฟื้นฟูจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการโดยกระจายกับอยู่ทุกแผนกตั้งแต่ แผนกแรกรับ และแผนกฝึกอาชีพอื่น ๆ หากเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบทดสอบ หรือแบบสอบถาม หากเป็นการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้ศึกษาเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามขึ้นมาเองก็อาจจะสามารถใช้วิธีการทางสถิติทดสอบความเที่ยง (Reliability) หรือความตรง (Validity) แต่การศึกษาในครั้งอาศัยเครื่องมือทดสอบที่เป็นมาตรฐาน ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้วิธีการทางสถิติปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อความในข้อคำถามต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพราะเรื่องลิขสิทธิ์ของแบบทดสอบ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการทดสอบโดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 รายซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการทดสอบจริง

ผลจากการทดสอบทำให้ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ให้มีความชัดเจนเชิงรายละเอียด กล่าวคือ (1) ผู้ศึกษาได้ปรับรูปแบบของแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ให้อยู่ในรูปแบบตารางคล้ายกับแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมองเห็นได้เด่นชัด (2) ผู้ศึกษาจำเป็นต้องอธิบายรายละเอียดก่อนการดำเนินการกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองโดยใช้ แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale กับกลุ่มตัวอย่าง (3) ผู้ศึกษาได้

¹นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ของแผนกแรกรับ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการเป็นที่ปรึกษาภาคสนามในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูล

พัฒนาการนำเสนอโดยอาศัยรูปแบบของแบบทดสอบ Coopersmith Self-Esteem Inventory: CDEI ในการศึกษาของ สุจิตรา แก้วศรีนวล (2547) เรื่อง “ประสิทธิภาพของสื่อสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม” ซึ่งได้นำเสนอระดับคะแนนของผู้ตอบแบบทดสอบ Coopersmith Self-Esteem Inventory โดยนำคะแนนผู้ตอบในแต่ละข้อมาเรียงตามระดับคะแนน ข้อความทางลบเรียงจากผู้ตอบจำนวนมาก-น้อย ส่วนข้อความทางบวกเรียงจากจำนวนผู้ตอบน้อย-มาก

3.2 ข้อจำกัดที่เกิดในการทดสอบคุณค่าในตนเอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดที่เกิดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อจำกัดจากตัวแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale และ ข้อจำกัดที่เกิดจากกระบวนการใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale

1. ข้อจำกัดจากตัวแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดสอบโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ทุกคนจากกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองดังกล่าวผู้วิจัยพบกับข้อจำกัดอันเกิดจากแบบทดสอบเอง ดังต่อไปนี้

1.1 ภาษาของแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ยากต่อความเข้าใจ

การแปลแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ซึ่งนำมาใช้ในการทดสอบคุณค่าในตนเองนั้น ข้อคำถามหลายข้อสะท้อนให้เห็นว่ามีความยากต่อการทำความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ คำถามบางข้อกำกวม และสามารถตีความได้หลายด้าน เช่น ข้อคำถามข้อที่ 32 ฉันเป็นคนมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง หรือ ข้อที่ 38 ฉันหวังว่าฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้ ข้อคำถามทั้ง 2 ข้อกลุ่มตัวอย่างต้องตีความหมายข้อคำถามโดยเฉพาะในข้อที่ 38 กลุ่มตัวอย่างหลายรายจะสอบถามผู้ศึกษาว่ามีหมายความว่าอย่างไร การที่กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจต่อคำถามเพราะปัญหาจากภาษาดังกล่าวข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ของผู้ศึกษาในช่วงที่กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale อยู่นั้น ส่วนมากต้องครุ่นคิดทำความเข้าใจ บางรายถามว่า “...พี่ ๆ ข้อนี้หมายถึงอะไรแน่...” หรือ “...พี่ ๆ หนูถามหน่อยนะ คำถามข้อนี้ (ข้อที่ 38 ฉันหวังว่าฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้) หมายถึง เราจะนับถือตนเองได้มากขึ้นใช่ปะ...”

นอกจากนี้การใช้คำภาษาไทยกำกับมาตรฐานแบบทดสอบแบบ Rating Scale ของแบบทดสอบ ตอนที่ 3 การประเมินอัตมโนทัศน์ที่ปรากฏคำว่า “เสมอมา บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่บ่อยนัก

ไม่เคยเลย” เป็นข้ออ่อนด้านภาษาที่จำเป็นต้องปรับปรุงมากที่สุดเพราะกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างคำว่า “บางครั้ง” กับ “ไม่บ่อยนัก” คำทั้งสองอาจจะยากต่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ ทั้งนี้ก็เพราะเกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และทำยที่สุดก็อาจมีผลต่อระดับคะแนนการมองเห็นคุณค่าในตนเองได้ ดังที่กลุ่มตัวอย่างบางรายสะท้อนภาพข้อมูลเชิงคุณภาพให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความยากและการใช้ภาษาของแบบทดสอบ คือ “ตรงข้างบน นี่หนูแยกไม่ออกเลย ไม่อยากตอบตามนี้มันไม่ใช่ค่ะ”

ประเด็นสุดท้ายเรื่องภาษาของแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale คือ แม้ว่าแบบทดสอบฉบับนี้จะเป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ทดสอบคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชนทั่วไปและอาจจะเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเครียดเพราะศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นนำแบบทดสอบไปใช้ในหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรม แต่เมื่อนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และเด็กที่ถูกทารุณกรรมซึ่งเผชิญกับปัญหาทางสังคมหลายประการภาษาของแบบทดสอบจึงยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เท่าที่ควร

1.2 ข้อคำถามเน้นการวิเคราะห์เชื่อมโยงทำให้ยากต่อการตัดสินใจ

ข้อคำถามหลายข้อของแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale โดยเฉพาะตอนที่ 3 จำนวน 22 ข้อ เป็นข้อคำถามที่เน้นการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและประเมินผลตนเองเพราะใช้มาตรทดสอบแบบ Rating Scale มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนั้นจึงมีความยากต่อการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่าง เพราะข้อมูลจากการสังเกตกลุ่มตัวอย่างต้องใช้ระยะเวลาครุ่นคิดยาวนานกว่าในช่วงการตอบข้อคำถามในช่วงต้น เพราะจำเป็นต้องใช้การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงสถานการณ์ต่าง ๆ กับพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองเพื่อให้สามารถตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม ยกตัวอย่างเช่น ข้อที่ 43 ฉันมีความกรุณา กลุ่มตัวอย่างต้องตีความหมายของคำว่า “กรุณา” และต้องเชื่อมโยงกับการปฏิบัติตนเองว่ามีความกรุณาอยู่ในระดับใด หรือ ข้อที่ 54 ฉันเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างต้องคาดการณ์ว่าบุคคลอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึงใคร และตนเองเป็นที่รู้จักของบุคคลอื่น ๆ เหล่านั้นในระดับใด

1.3 ข้อคำถามมีจำนวนมาก

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อจำกัดของแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale พบว่า จำนวนข้อคำถามซึ่งมีทั้งหมด 62 ข้อนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นจำนวนข้อคำถามที่มากพอสมควรซึ่งสร้างความเหนื่อยล้าให้กับกลุ่มตัวอย่างต่อการตอบคำถามบางที่ไม่มีความต้องการดำเนินการทดสอบ เพราะกลุ่มตัวอย่างทุกรายต้องใช้เวลาที่นานประมาณ 15-20 นาทีต่อคนเพื่อเข้าร่วม

การทดสอบคุณค่าในตนเอง ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายให้เห็นปัญหาและความรู้สึกต่อข้อคำถามที่มีมาก ดังนี้

น้องแจ้ว: "...หนูว่าคำถามมันเยอะนะพี่ บางทีหนูก็ขี้เกียจทำนะพี่..."

น้องเกศา: "...ตอนที่พี่ให้หนูนั่งทำแบบทดสอบนี่ก็มันก็ตื้อนะ ดีกว่าช่วงเวลาที่นั่งอยู่ว่าง ๆ แต่พอทำไปทำมาคำถามมันเยอะคะพี่..."

2. ข้อจำกัดที่เกิดจากกระบวนการใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale

2.1 ข้อจำกัดจากสิ่งแวดล้อมในการทดสอบคุณค่าในตนเอง

ข้อจำกัดในเรื่องของสิ่งแวดล้อมในช่วงขณะที่ดำเนินการทดสอบ²เป็นข้อจำกัดหนึ่งที่เกิดขึ้น เพราะสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการเป็นสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการบำบัดฟื้นฟูกลุ่มเด็กผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และการทารุณกรรม เช่น กิจกรรมเสริมสร้างคุณค่าในตนเองในห้องแรกรับ กิจกรรมการฝึกอาชีพในแผนกฝึกอาชีพต่าง ๆ และกิจกรรมกีฬาภายใน เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลให้เกิดข้อจำกัดของการทดสอบคุณค่าในตนเองเพราะสิ่งแวดล้อม (ในความหมายของการดำเนินกิจกรรม) เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติ เช่น เมื่อกลุ่มตัวอย่างบางรายกำลังฝึกอาชีพในแผนกหนึ่ง ทางผู้วิจัยขออนุญาตให้กลุ่มตัวอย่างเข้าทดสอบคุณค่าในตนเอง ครูประจำแผนกก็มีระดับความเข้มข้นของการฝึกอาชีพที่แตกต่างกันออกไปทำให้ไม่ได้จัดให้กลุ่มตัวอย่างมาตรงตามจำนวนคนที่ผู้วิจัยต้องการ

รวมถึงด้วยเหตุที่กลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงมาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากทำให้ต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานขณะอยู่ร่วมกัน เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดสอบคุณค่าในตนเองในช่วงระยะเวลาหนึ่งเมื่อกลุ่มเด็กและเยาวชนจะต้องเข้าสู่การเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันทั้งหมด เช่น

²ในความหมายของผู้ศึกษา ข้อจำกัดในกระบวนการทดสอบอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมนี้มีได้แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทดสอบคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้ผู้ศึกษาเข้าใจดีว่า "สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ" เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟู และคืนสู่สังคมแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรม การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูอย่างหลากหลาย ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงมิได้พิจารณาว่ากิจกรรมของแผนกฝึกอาชีพต่าง ๆ ของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการที่จัดขึ้นสร้างเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาคั้งนี้ ทว่าได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ศึกษาตระหนักในการจัดวางลำดับความสำคัญที่สวัสดิการ หรือสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนต้องมาก่อน และเคารพในการตัดสินใจนั้น

การรับประทานอาหารกลางวัน การอาบน้ำในช่วงเย็นเพื่อเตรียมขึ้นนอน ซึ่งต้องเป็นการดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกันหมดทุกคน ก็เป็นข้อจำกัดหนึ่งในกระบวนการทดสอบซึ่งเป็นผลพวงมาจากสิ่งแวดล้อม ดังที่มีกลุ่มตัวอย่างหลายรายกล่าวว่า

น้องเก็กฮวย: “พี่ หนูไปก่อนนะครูเขาเรียกให้ไปกินข้าว”

น้องมะตูม: “ครู หนูไปแล้วนะเดี๋ยวจะกลับมาทำให้ใหม่ หนูต้องไปกินข้าวแล้ว”

น้องกระเจี๊ยบ: “ครู เขาเรียกให้พวกหนูไปอาบน้ำแล้ว หนูต้องไปแล้ว”

2.2 ข้อจำกัดจากอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ทำแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง

ดังที่ได้อธิบายถึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดหนึ่งในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองแล้ว ผู้วิจัยยังพบข้อมูลและจะได้นำเสนอต่อไปนี้ว่า อารมณ์ของผู้ที่ทำแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ก็เป็นข้อจำกัดหนึ่งในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบทดสอบเป็นเยาวชนในช่วงวัยรุ่นที่มีความผันผวนด้านอารมณ์อาจเป็นกลุ่มใจร้อน หรือยังไม่มีสมาธิเพียงในการจดจ่อทำงานหนึ่ง ๆ ทำให้ง่ายต่อการสนใจตอบสนองสิ่งเร้าอื่น ๆ ความรู้สึกที่สนองตอบต่อสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกของมนุษย์ ดังนั้นอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่เข้าร่วมการทำแบบทดสอบคุณค่าในตนเอง อาจจะทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ศึกษาในระยะเวลายาวนาน

แม้กระทั่งในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางราย กำลังเข้าร่วมกิจกรรมของแผนกฝึกอาชีพ หรือกิจกรรมบันเทิง หรือ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้เชิญให้เข้าร่วมทดสอบคุณค่าในตนเอง อารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างในช่วงนั้น ๆ ก็อาจจะไม่ซบใจ ไม่พอใจ หรือไม่สบายใจ สังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออกทางกายของกลุ่มตัวอย่างขณะทำแบบทดสอบในช่วงท้าย ๆ ของแบบทดสอบพบว่า หลายรายแสดงสีหน้า คิ้วขมวด หรือบางรายวอกแวกหันไปมองเพื่อนบริเวณนอกห้องที่แยกออกมาพิเศษ³ สำหรับทำแบบทดสอบคุณค่าในตนเองครั้งนี้

2.3 ข้อจำกัดจากปัจจัยส่วนบุคคล และสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ถึงแม้ว่าแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale จะเป็นแบบทดสอบที่มีมาตรฐาน สามารถทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายในช่วงวัยรุ่นได้หลายกลุ่ม แต่ทว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและสถานะทาง เศรษฐกิจ-สังคมของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อจำกัดและมีผลกระทบต่อความสามารถในการเข้าใจและตีความหมายของแบบทดสอบ ทั้งนี้ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์

³ห้องที่แยกออกมาเป็นพิเศษ หมายถึง ห้องที่ฝ่ายแรกได้รับใช้เพื่อห้องให้คำปรึกษาและในช่วงที่ผู้ศึกษาเขาศึกษาในพื้นที่ฝ่ายแรกได้รับอนุญาตให้ใช้ห้องให้คำปรึกษาเป็นห้องสำหรับดำเนินการทดสอบคุณค่าในตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้อำนวยการและนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาแผนกแรกรับของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ บ้านเกร็ดตระการเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บางรายบกพร่องทางสติปัญญา ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ การเข้าใจความหมายเชิงรายละเอียด หรือแม้กระทั่งกลุ่มตัวอย่างบางรายที่อยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคมทำให้ประสบปัญหาในการทดสอบ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และเด็กที่ถูกทารุณกรรมหลายรายไม่ได้รับการศึกษา และจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาว่า ร้อยละ 64 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และเด็กที่ถูกทารุณกรรมส่วนมากน่าจะเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการศึกษา จึงมีผลกระทบต่อการตอบข้อคำถามบางข้อ อาทิ ข้อคำถามที่ 9 ฉะนั้นนักอ่านที่ดี ประเด็นนี้เป็นข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างที่อาจจะไม่สามารถตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถามได้มากนัก ดังปรากฏข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มตัวอย่างบางรายถามว่า “..หนูไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ..” และ “...หนูไม่แน่ใจว่าหนูชอบอ่านหนังสือหรือเปล่านะ หนูอ่านหนังสือยังไม่ออกเท่าไรเลย...”

การนำเสนอผลจากการดำเนินการใช้ทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale กับผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และกลุ่มเด็กที่ถูกทารุณกรรมนี้ ประกอบด้วย การพัฒนาแบบทดสอบ และข้อจำกัดในการทดสอบคุณค่าในตนเอง เฉพาะในประเด็นข้อจำกัดในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าข้อจำกัดที่เกิดขึ้นเหล่านี้เกิดขึ้นได้ในการวิจัยเชิงปริมาณแต่ยืนยันว่าก็ได้ก่อให้เกิดผลกระทบจนทำให้เสียกระบวนการวิจัย กระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองโดยใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ผู้ศึกษาเห็นว่าประเด็นที่เป็นข้อสังเกตหรือประเด็นที่ควรระวังในกระบวนการทดสอบดังจะได้อีกกล่าวต่อไป

3.3 ข้อสังเกตจากการใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale

การศึกษาในครั้งนี้พบ ข้อสังเกตจากการใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale 3 ประการ คือ

1. การใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale มีวัตถุประสงค์เพื่อการทดสอบกับกลุ่มเด็กที่อาจจะเผชิญปัญหาจากความเครียด ความวิตกกังวลในชีวิตอยู่บ้าง ทั้งนี้แบบทดสอบใช้เป็นกิจกรรมที่จะดำเนินการกับเด็กกำลังอยู่ในภาวะที่เผชิญปัญหาที่มีความเครียด เพราะเป็นกิจกรรมในหนังสือคู่มือ ผูกคิดแก้ปัญหา พัฒนา EQ สำหรับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต สาระสำคัญของแบบทดสอบข้อคำถามต่าง ๆ จึงมีรายละเอียดคุณค่าในตนเองภาพกว้าง ๆ โดยทั่วไป เมื่อเมื่อผู้ศึกษานำมาทดสอบคุณค่าในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ บ้านเกร็ดตระการที่มีรอยมลทิน (Stigma) จากการประสบปัญหาทางสังคมขั้นรุนแรงจากในอดีต

ข้อคำถามจึงยังมีความครอบคลุมไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์อาจจะจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ หรือแบบทดสอบ เกี่ยวกับคุณค่าในตนเองกับกลุ่มที่มีความเฉพาะอย่างกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาทางสังคมซึ่งมีรอยมลทินในตนเองโดยเฉพาะ ผลคะแนนจากการทดสอบคุณค่าในตนเองจะแบ่งแยก เด็กและเยาวชนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานจัดบริการสังคมสงเคราะห์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

2. ผู้ศึกษาที่เป็นผู้ใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ต้องศึกษารายละเอียด และวิธีการใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเอง Rubin's Self Esteem Scale ให้แจ่มชัดเพื่อให้เข้าใจ วัตถุประสงค์ของข้อความในแบบทดสอบ รวมถึงสามารถเข้าใจระบบการคำนวณคะแนนแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale เพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงควรมีการทดลอง ใช้ (Pre-test) แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale กับกลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงพัฒนา วิธีการ และเทคนิคการนำเสนอแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ให้เหมาะสมมากที่สุด

3. การใช้แบบทดสอบคุณค่าในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อจำกัดในด้านการรับรู้ อาจจะจำเป็นต้องใช้ล่ามเพื่อทำหน้าที่แปลความหมายของแบบทดสอบ การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างบางรายที่มีความเข้าใจภาษาไทยอย่างละเอียดลึกซึ้งทั้งกลุ่มตัวอย่าง สัญชาติไทย สัญชาติลาว สัญชาติพม่า จำนวนประมาณ 3-4 ราย เพื่อให้ช่วยแปลความหมายของ ข้อคำถามบางข้อให้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบข้ออื่น ๆ ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง บางรายที่มีคำถาม หรือยังไม่เข้าใจข้อคำถามบางข้อของแบบทดสอบเพื่อให้เข้าใจในรายละเอียด และสามารถตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของคำถามแบบทดสอบ

ส่วนที่ 4 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การทดสอบคุณค่าในตนเองโดยใช้แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale กับผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กที่ถูกทารุณกรรม สามารถนำผลการศึกษามา อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และกลุ่มเด็กที่ถูกทารุณกรรม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ในกรณีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์เป็น

บุคคลทั้งสัญชาติลาว พม่า ไทใหญ่และไทย ส่วนมากของผู้ตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์ เป็นกลุ่มที่ทำงานด้านบริการทางเพศมากถึงร้อยละ 67.0 การตกเป็นผู้เสียหายในกลุ่มนี้พบว่า รูปแบบการชักชวนมี 2 ลักษณะ คือ (1) การพูดคุยครอบครัวและ (2) การพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างเอง โดยมักเป็นการเชิญชวนให้มาทำงานในประเทศไทยส่วนหนึ่งทราบว่าเข้ามาทำงานบริการทางเพศในประเทศไทย แต่บางรายไม่ทราบ ในกลุ่มตัวอย่างสัญชาติไทย พบว่า นายหน้าที่เข้ามาติดต่อเป็นกลุ่มเพื่อนอายุใกล้เคียงกัน เป็นเพื่อนในโรงเรียนหรือละแวกบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ ลิ้มปะวรรณะกุล (2547, น. 138) และ ทรงพล พันธุ์วิชาติกุล (2547, น. 19) ที่กล่าวว่า การตกเป็นผู้เสียหายเริ่มจากการถูกชักชวนและการตัดสินใจมาตามคำชักชวน ส่วนใหญ่ถูกชักชวนมาจากครอบครัวในชนบท โดยมีนายหน้าในหมู่บ้านเป็นสื่อกลางติดต่อ ทั้งนี้การเข้ามาทำงานดังกล่าวของหญิงและเด็กต่างชาติส่วนใหญ่เป็นการสมัครใจมาทำงานที่ประเทศไทย ในขณะที่สภาพการณ์ในการหลอกลวงมีน้อยมาก งานวิจัยของ ทรงพล พันธุ์วิชาติกุล อธิบายว่า กระบวนการที่นิยมเริ่มต้นจากการเข้าไปชักชวนโดยตรงในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นการหลอกลวง หรือการซื้อขายโดยตรงจากผู้ปกครองของเด็ก หรือที่เรียกว่า “ตกเขียว”

ด้านการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ขาดโอกาสทางการศึกษาเพราะกว่าร้อยละ 65.1 เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาและได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น การขาดโอกาสทางการศึกษามาจากความยากจนของครอบครัวและระบบการศึกษาในประเทศต้นทาง ทั้งนี้ความยากจนของครอบครัวเกิดจากความไม่มั่นคงทางอาชีพเพราะส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ร้อยละ 42.7 และรับจ้างทั่วไปร้อยละ 27.2 รวมถึงครอบครัวยังมีหนี้สิน ร้อยละ 41.7 ล้วนแล้วแต่เป็นมูลเหตุผลักดันให้เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์แทบทั้งสิ้น

ผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ยังต้องเผชิญกับสถานการณ์การถูกทารุณกรรมหลายรูปแบบแต่ที่สำคัญที่สุดคือ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ข้อมูลเชิงคุณภาพของงานวิจัยฉบับนี้ อธิบายว่า แรงงานรับใช้ในบ้านต้องอาศัยอยู่ร่วมกับนายจ้างที่เป็นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย กรณีศึกษาชาวลาว 1 รายถูกนายจ้างผู้ชายล่วงละเมิดทางเพศ (ข่มขืน) และโดนทารุณกรรมทางกายด้วยการตบตี สอดคล้องกับ มุลนิธิผู้หญิง (2540, น. 180-182) วิลาวัลย์ ลิ้มปะวรรณะกุล (2547, น. 120) และ หนูเพียร แสนอินทร์ (2549, น. 4-5) ที่ระบุว่า ผู้หญิงและเด็กจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถูกบังคับให้ทำงานบ้านอยู่กับนายจ้าง นอกจากถูกบังคับให้ทำงานบ้านแล้วยังถูกบังคับให้ทำงานในสถานบริการทางเพศพาณิชย์ร่วมด้วย

กล่าวโดยสรุปกลุ่มที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์เป็นบุคคลสัญชาติอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สัญชาติลาว และสัญชาติไทใหญ่ กระบวนการตกเป็นผู้เสียหายมีหลายลักษณะซึ่งพิจารณาทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด กล่าวคือ ในช่วงต้นของการ

เข้าสู่ขบวนการค้ำมนุษย์ ผู้เสียหายไม่ทราบว่าตนเองเข้าสู่ขบวนการด้วยการหลอกลวงด้วยรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ผู้เสียหายไม่รู้ว่าตนเองกำลังถูกหลอกลวงดังข้อมูลเชิงคุณภาพที่อธิบายกลุ่มตัวอย่างบางรายเข้าสู่ประเทศเพียงเพื่อตามหาญาติพี่น้อง โดยไม่ทราบว่าตนเองถูกหลอกลวงจากนายหน้าที่เป็นผู้มาติดต่อเพื่อพาไปพบญาติของกลุ่มตัวอย่างรายดังกล่าว แต่ภายหลังเมื่อผู้เสียหายรู้ตัวว่าตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ก็เป็นการเผชิญกับการถูกทำร้าย ทารุณกรรมรูปแบบต่าง ๆ แล้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ถูกทารุณกรรมพบว่า ร้อยละ 39.3 เป็นกลุ่มที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ข้อมูลเชิงคุณภาพขยายประเด็นผู้ที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ คือ ผู้กระทำเป็นทั้งคนในครอบครัว เช่น บิดาเลี้ยง อา และพี่ชาย และบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คนในครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดนกระทำทารุณทางเพศตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จนถึงประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน สอดคล้องกับแนวคิดการทารุณกรรมทางเพศ (Sexual abuse) เป็นกิจกรรมทางเพศต่อเด็กหรือวัยรุ่นในลักษณะต่าง ๆ โดย บิดามารดา ญาติใกล้ชิด พี่น้อง รวมถึงผู้ปกครองหรือผู้อุปการะเด็ก มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้กระทำมักมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กเป็นระยะเวลายาวนาน เมื่อผู้ใหญ่สั่งให้เด็กกระทำทางเพศ เช่น กอดรัด ลูบคลำ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การร่วมประเวณีเด็กมักกระทำตามและเชื่อฟังคำสั่งของผู้ใหญ่ การกระทำทารุณกรรมแบบนี้มักเกิดกับบุคคลที่เด็กรู้จักคุ้นเคย ตลอดจนเครือญาติ ไม่ว่าจะโดยสายเลือด หรือโดยกฎหมายก็ตาม (กิติพัฒน์ นนทบุรีมະดุลย์, 2528; พนม เกตุมาน, 2540, น. 53-54; อารีรัตน์ นฤดมพงษ์, 2547, น. 27-30)

ลักษณะการทารุณกรรมทางด้านอารมณ์ จิตใจ (Emotional and Psychological Abuse) ไม่ปรากฏในการศึกษารั้งนี้อย่างเด่นชัด ทว่าในความเป็นจริงการถูกทารุณกรรมทางจิตใจเกิดขึ้นในลักษณะแทรกอยู่กับลักษณะการทารุณกรรมทางกาย และทางเพศเพราะข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกรายได้รับผลกระทบด้านจิตใจจึงเป็นการทารุณกรรมทางจิตใจตามไปแม้กระทั่งการถูกทารุณกรรมทางเพศของกลุ่มตัวอย่างหลายรายก็ถูกทารุณกรรมทางร่างกาย และทางจิตใจด้วย แสดงให้เห็นถึงการทับซ้อนของลักษณะการถูกทารุณกรรมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งผู้ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์และกลุ่มเด็กที่ถูกทารุณกรรม

2. การมองเห็นคุณค่าในตนเอง

การมองเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการมองอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ซึ่งนำไปสู่การมองเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

2.1 การมองอัตมโนทัศน์

การมองอัตมโนทัศน์ หรือการมองตนเอง การมองตนเองเป็นการสะท้อนภาพรวมของตนเองเป็นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง โดยภาพรวมแล้ว ร้อยละ 56.3 ของกลุ่มตัวอย่างมองอัตมโนทัศน์ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกทางลบต่อตนเองอันเป็นผลกระทบมาจากการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ การถูกทารุณกรรม ทว่าจากการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายได้ในมุมมองเชิงสังคมวิทยา กล่าวคือ การมองตนเองของกลุ่มตัวอย่างนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับผู้คนในสังคมด้วย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มองตนเองในทางลบเป็นผลมาจากการประทับตราจากผู้คนในสังคมถูกทำให้คิดว่าเป็นคนไม่ดีและไร้คุณค่า ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมองตนเองในลักษณะดังกล่าวตามไปด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีการประทับตรา (Labeling Theory) กล่าวคือ การประทับตราว่าบุคคลผู้มีความเปี่ยงเบนนั้นมิใช่เป็นเพียงแต่การพิจารณาแต่ปรากฏการณ์ด้านจิตวิทยา แต่เป็นการถือกำเนิดขึ้นภายใต้ปรากฏการณ์โดยสังคม (Robbins, Chatterjee & Canda, 1998, p. 280; กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2547, น. 23; สมฤดี สงวนแก้ว, 2546, น. 27; ปุรินทร์ นาคสิงห์, 2547, น. 20-21)

นอกจากนี้ความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่าตนเองถูกประทับตราจากคนในสังคมและการที่ผู้คนในสังคมบางคนได้สร้างให้กลุ่มตัวอย่างกลายเป็นคนผิดปกติและจัดวางความสัมพันธ์ใหม่จากเดิมที่เป็นการมองเชิงบวกมาสู่เชิงลบกลายเป็นผู้กระทำสิ่งไม่ดีเป็นผู้ไร้คุณค่าในประเด็นนี้สามารถนำ ทฤษฎีการประทับตราอธิบายได้ คือ กระบวนการประทับตราให้กับบุคคลในฐานะที่เป็น “ผู้เปี่ยงเบน” นั้น ผู้มีบทบาทสำคัญในการประทับตรานั้นได้แก่ “ผู้คนในสังคม” ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าผู้คนในสังคมได้กำหนดสร้างชุดของคุณงามความดีไว้ เมื่อมีผู้ฝ่าฝืน ย่อมถูกประทับตรา ให้เป็นผู้เปี่ยงเบนเป็นคนไม่ดี เมื่อใดก็ตามที่เกิดการประทับตราขึ้นแล้ว สังคมก็มีที่ท่าว่าจะลดพื้นที่ทางสังคมของผู้เปี่ยงเบน แล้วแยกบุคคลกลุ่มนี้ออกจากกลุ่ม ผลที่เกิดขึ้นต่อสถานการณ์นี้ก็คือ สภาวะที่ไร้พลังอำนาจ การถูกตัดขาดที่มีลักษณะเป็นคนนอก การลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ลงไป (Robbins, Chatterjee & Canda, 1998, p. 280; กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2547, น. 23; สมฤดี สงวนแก้ว, 2546, น. 27; ปุรินทร์ นาคสิงห์, 2547, น. 20-21)

ผลกระทบจากการประทับตราของบางคนในสังคมต่อกลุ่มตัวอย่างอันเป็นผลมาจากพฤติกรรมในอดีตที่กลุ่มตัวอย่างถูกทำร้ายถูกทารุณกรรม การประทับตราสร้างให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า กลายเป็นคนไร้พลังอำนาจ มีความวิตกกังวล หวาดกลัว หวาดวิตก และรู้สึกไม่ดีกับตนเองในระยะเวลานานจนคิดฆ่าตัวตาย ความรู้สึกเหล่านี้จึงเป็นเหมือนรอยมลทินของตนที่ติดตัวไปตลอด สอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องมลทินประทับ (Stigma Theory) โดยจัดอยู่ในมลทินประทับประเภทที่เกิดจากคุณลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลหรือผู้มีประวัติในอดีต กลายเป็นคนที่มี

ความเป็นมนุษย์อย่างไม่สมบูรณ์ หรือ ไม่เต็มมนุษย์ เขาหรือเธอก็จะถูกหล่อหลอมให้ยอมรับเอามลทินนั้นติดตัวไปโดยตลอด และได้รับผลกระทบจากการมีมลทินนั้นติดตามไปในชีวิตของตน (Robbins, Chatterjee & Canda, 1998, p. 267; กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์, 2546, น. 21)

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่สามารถนำมาอภิปรายร่วมกับแนวคิดเรื่องรอยมลทินประทับคือ ในกรณีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนสัญชาติอื่น ๆ ด้วยแล้ว รอยมลทินประทับจะยิ่งสูงขึ้นเป็นทวีคูณ เนื่องเพราะการเป็นคนสัญชาติลาว ใหญ่ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ต้องเผชิญ คือ นอกจากจะเป็นกลุ่มที่มีรอยมลทินประเภทที่เกิดจากผลจากประวัติในอดีตแล้ว ยังเข้าข่ายมลทินประทับอันเนื่องมาจากการเป็นกลุ่มวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ สัญชาติและศาสนา การเป็นคนสัญชาติอื่น ๆ ได้รับการเหยียดหยามจากคนสัญชาติไทยในประเทศไทย กลายเป็นรอยมลทิน และตราบาปในระยะยาว

แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้มีประเด็นที่ทั้งสองคล้อยและมีข้อแตกต่างจากแนวคิดเรื่องมลทินประทับของกอฟแมน ในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการกับมลทิน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างหลายรายกังวลและคอยปกปิดตัวเองเพื่อมิให้คนอื่นล่วงรู้เรื่องราวของตน สองคล้อยกับผลของการจัดการรอยมลทินของกอฟแมนที่อธิบายว่า (1) การเป็นคนมีความลับต้องคอยปกปิดตลอดเวลา (2) ความวิตกกังวลว่าคนอื่นจะล่วงรู้ความลับนี้ (Robbins, Chatterjee & Canda, 1998, p. 277; กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์, 2547, น. 21-22; Lauer and Warren, 1983, pp. 136-137 อ้างถึงใน กาญจนา โกวิทย์แสงทอง, 2548, น. 11) แต่มีประเด็นที่แตกต่างจากแนวคิดของกอฟแมนคือ (3) ผลของรอยมลทินประทับจะสร้างให้ผู้มีรอยมลทินรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อบุคคลอื่นที่มีมลทินประเภทเดียวกัน (Robbins, Chatterjee & Canda, 1998, p. 277; กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์, 2547, น. 21-22; Lauer and Warren, 1983, pp. 136-137 อ้างถึงใน กาญจนา โกวิทย์แสงทอง, 2548, น. 11) ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แย้งแนวคิดของกอฟแมนในประเด็นนี้เพราะกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกันมีรอยมลทินประเภทเดียวกันบางรายที่สนิทสนมคุ้นเคยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือดูแลระหว่างกันกลับได้รับความไว้วางใจและไม่จำเป็นต้องปิดบังตัวตน

ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นภาวะทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไม่ดีในระยะยาว มีความวิตกกังวล ไม่เป็นสุข และหมัดหวังในชีวิตซึ่งอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวนี้มีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเอง สองคล้อยกับ Coopersmith (1981, pp. 130-133) ที่กล่าวว่า ภาวะทางอารมณ์จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกพอใจ วิตก กังวล ความสุข ฯลฯ ที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ทั้งที่แสดงออกและไม่แสดงออก โดยส่วนใหญ่มักเป็นผลมาจากการประเมินถึงสิ่งที่ตนประสบและเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แล้วมีผลต่อการประเมินตนเอง

บุคคลที่ประเมินตนเองในทางที่ดีจะแสดงความรู้สึกพึงพอใจเป็นสุข ในขณะที่บุคคลที่ประเมินตนเองในทางที่ไม่ดี จะไม่พอใจในภาวะชีวิตปัจจุบันของตนและหมัดหวังในเรื่องของอนาคตอีกด้วย

2.2 การมองเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem)

ถึงแม้ว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 56.3 อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ร้อยละ 29.1 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบทดสอบคุณค่าในตนเองขยายมุมมองบางประการต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากตอบว่าเห็นด้วยในข้อที่ 38 ฉันสามารถนับถือตนเองได้มากกว่านี้ และข้อที่ 40 บางครั้งฉันคิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย จำนวน 86, 64 ราย ตามลำดับ (N = 103 ราย) ในประเด็นข้อความทั้งสองนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าจะไม่เห็นคุณค่าในตนเองเพียงพอจนบางครั้งมองว่าตนเองไร้คุณค่า บางรายมองว่าตนเองมีสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีคุณค่า รู้สึกว่าตนเองเป็นคนไร้ประโยชน์และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

ในประเด็นของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเท่าเทียมกับผู้อื่นมีผู้ตอบเห็นด้วยจำนวน 72 ราย ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพพออธิบายว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่มีความเท่าเทียมกันเฉพาะตนเองกับเพื่อนที่อยู่ในบ้านเกิดตระการแต่เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลภายนอกแล้วตนเองต่ำกว่า ซ้ำร้ายในกลุ่มเด็กต่างสัญชาติเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กและเยาวชนสัญชาติไทยนั้นจะรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไม่เท่าเทียมกับกลุ่มตัวอย่างสัญชาติไทยโดยรู้สึกว่าตนเองต่ำกว่าสอดคล้องกับ Coopersmith (1967, p. 94) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมองเห็นคุณค่าในตนเองกับภูมิหลัง และชนชั้นทางสังคม ผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมสูงก็มักจะมีอารมณ์มองเห็นคุณค่าในตนเองสูงตามไปด้วย ในขณะที่กลุ่มคนผู้มีตำแหน่งทางสังคมในระดับชนชั้นกลางถึงผู้ใช้แรงงานก็มักจะมีอารมณ์มองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำตามไปด้วย ในกรณีนี้คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากที่เป็นบุคคลสัญชาติอื่นถูกมองและกลุ่มตัวอย่างเองก็ยอมรับการประทับตราว่าเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยส่งผลให้ตำแหน่งทางสังคมก็จะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคนไทย

นอกจากนี้เมื่อศึกษาเจาะลึกรายละเอียดของระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 52.4 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.2 ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ และ ร้อยละ 20.4 ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับปานกลางแต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพกลับได้ข้อมูลที่สะท้อนระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองในระดับที่ต่ำอันเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และทารุณกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งนี้กล่าวโดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าเป็นคนไม่มีคุณค่า เป็นคนไร้ประโยชน์ คิดถึงตนเองในทางไม่ดี หลายรายมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นคนเก็บกด เก็บตัว วิตกกังวล และบางรายทำร้ายตัวเอง และพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลที่มองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำซึ่ง Hamacheck (1978, p. 180 อ้างถึงใน อรอุมา สงวนญาติ, 2544, น. 18; ภิลิวัลย์ ฉัตรมณีฤกษ์, 2547, น. 24-25) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภูมิใจในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมองว่าตนเองเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีความวิตกกังวลสูง รู้สึกไม่มีความสุขไม่มีความพยายาม ยึดติดกับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชินเพื่อความรู้สึกที่ปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ มักจะคล้อยตามผู้อื่น มีความอายสูง ไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการ กลัวการตัดสินของคนอื่นที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองด้อย กลัวการทำให้ผู้อื่นโกรธ หวั่นไหวอิทธิพลของสังคม มักจะนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับ ไม่ให้ความสนใจและเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อย ๆ คนที่พยายามฆ่าตัวตายความเป็นจริงแล้วคนเหล่านี้พยายามหลีกเลี่ยงตัวเองเพราะเห็นว่า ตัวเองเป็นคนไร้ค่า ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นในชีวิตก็จะโทษตัวเองและรู้สึกเจ็บปวดปัญหากับตัวเองอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใด ไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวเองล้วน ๆ แต่เป็นผลพวงระหว่างกันของเราและคนรอบข้าง เช่น คนในครอบครัว คนในที่ทำงาน รวมทั้งคนในสังคม ซึ่งคนที่เห็นคุณค่าในตนเองน้อย มักจะโทษตัวเองประณามตัวเองและพยายามหลีกเลี่ยงตัวเองที่เห็นว่าไม่ดีด้วยการฆ่าตัวตาย

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเหล่านี้กลุ่มตัวอย่างถูกทำให้เห็นคุณค่าในตนเองต่ำซึ่งเกิดขึ้นจากสถานการณ์ปัญหาที่ตนเองเผชิญทั้งจากการตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และถูกทารุณกรรมเป็นผลจากการถูกขบวนการค้ามนุษย์หรือบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าทำร้ายและจัดการกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดนี้มีผลกระทบทางด้านอารมณ์และจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องผลกระทบจากการถูกทารุณกรรมและผลกระทบต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์ของ วนิตา เปาอินทร์ (2546, น. 16-17 อ้างถึงใน สุจิตรา แก้วสีนวล, 2540, น. 41) และ มุลนิธิศุณย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2546, น. 26) ที่อธิบายว่าผลกระทบทางด้านอารมณ์จิตใจ เด็กที่ถูกทารุณกรรมจะเกิดผลทางอารมณ์ความรู้สึก และจิตใจได้ เด็กอาจเกิดความวิตกกังวล มีความเครียดอย่างรุนแรง โกรธคนกระทำรวมถึงคนรอบข้าง เด็กอาจโมโหร้าย ซึมเศร้า ไม่อยากทำอะไร บางคนอาจเฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม อารมณ์ไม่คงที่ เก็บตัว เก็บกด ไม่ยอมพูดจากับใคร เด็กอาจละอาย โทษตัวเองว่าเป็นคนไม่ดี บางคนรู้สึกตัวเองไร้ความสามารถ ไม่มีคุณค่าในตัวเองอยากฆ่าหรือพยายามฆ่าตัวตาย

ทั้งนี้เมื่อศึกษาโดยภาพรวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพผลกระทบบจากการถูกทารุณกรรมและการตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ของกลุ่มตัวอย่างนั้นการมองเห็นคุณค่าในตนเองจึงอยู่ในระดับต่ำกว่าบุคคลทั่วไป

การมองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเกิดขึ้นในระยะเวลาที่ยาวนานในความทรงจำมีผลระยะยาวกับกลุ่มตัวอย่างทว่าผลการศึกษাপบองค์ประกอบภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็นคุณค่าในตนเองในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่

1) ครอบครัวยุทธฐานะของ “ความสัมพันธ์และผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว” เป็นแหล่งพลังทำให้กลุ่มตัวอย่างบางรายระลึกนึกถึงแม้ว่าจะไม่ได้พบเจอบุคคลในครอบครัวเพราะตนเองอยู่ที่ประเทศไทย ครอบครัวยุทธจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองเพราะเป็นทั้งการกระทำของสมาชิกในครอบครัว และความสัมพันธ์ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อกัน ทั้งนี้ก็เพื่อการสร้างกำลังใจ และคุณค่าในตนเอง

2) กลุ่มเพื่อนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกันทั้งเพื่อนสัญชาติเดียวกัน เพื่อนที่คบหาเพื่อนชุมชน เพื่อนที่โรงเรียนก็ตามทุกคนย่อมที่เพื่อน และแม้ว่าจะเข้ารับการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนก็จะต้องมีกลุ่มเพื่อนในแทบทุกช่วงเวลา กลุ่มเพื่อนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองระดับที่ดีขึ้นของกลุ่มตัวอย่างหลายราย ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเพื่อนที่อาจไม่ใช่เพื่อนสนิทที่รู้ใจ หรือเพื่อนที่มีคุณลักษณะต่างกันเล็กน้อยแต่ไม่เคยถูกกระทำทารุณกรรม หรือตกเป็นผู้เสียหายขบวนการค้ามนุษย์ก็อาจมีคำพูด การแสดงออกบางอย่างสร้างผลกระทบให้กลุ่มตัวอย่างมองเห็นคุณค่าในตนเองที่ลดต่ำลง

3) การบำบัดฟื้นฟูดูแลจากสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการที่มีกิจกรรมหลากหลายประเภทโดยเฉพาะในห้องแรกรับที่มีทั้งกิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง

องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบภายนอกที่มีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองสอดคล้องกับ Glen Stenhouse (1994, pp. 80-88) และ Alice W. Pope, Susan M. Mchale, Edward W. Craighead (1988, p. 3) และ อุมพร มาตังคสมบัติ (2543, น. 51) ที่อธิบายว่า สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวและองค์ประกอบภายนอก หรือเรียกว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการทั้งความสัมพันธ์กับพ่อแม่และทางบ้าน ความรักความอบอุ่นทางบ้านสังคมกลุ่มเพื่อนการได้รับการยอมรับจากเพื่อนซึ่งเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ที่เด็กได้รับจากผู้คนรอบข้างจะถูกประมวลเข้าไว้ เป็นความคิดว่าตนเองมีค่าหรือไร้ค่า เมื่อเด็กมองดูตนเอง ภาพที่เขามองเห็น

จะเป็นผลรวมของทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด และมุมมองต่าง ๆ ที่สะท้อนมาจากผู้อื่นมีผลต่อการมองเห็นตนเองและการมองเห็นคุณค่าในตนเอง (อ้างถึงใน ศศิมา รัชชอารยะธรรม, 2548, น. 19-21)

3. ข้อจำกัดในการใช้แบบทดสอบในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเอง

แบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale เป็นแบบทดสอบมาตรฐานซึ่งพัฒนาโดยสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ สังกัดกรมสุขภาพจิต แบบทดสอบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบอัตมโนทัศน์ และตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองใช้มาตรทดสอบมาตราจัดประเภท (The Nominal scale หรือ Categories) เป็นการทดสอบพื้นฐานที่สุด เป็นการแบ่งแยกข้อมูลที่ศึกษาออกเป็นกลุ่มตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ถ้ามีคุณสมบัติเหมือนกันก็จัดอยู่กลุ่มเดียวกัน มาตรการทดสอบระดับนี้ใช้ตัวเลขเพียงระบุว่าคุณลักษณะหรือสิ่งของอยู่ในประเภทใด เช่น สถานที่เกิดแบ่งเป็น ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ หลักการพื้นฐานของมาตราจัดประเภท คือ ความเท่ากันของค่าการสังเกตจะอยู่ในประเภทเดียวกัน ไม่มีค่าที่มากกว่าหรือน้อยกว่ากัน ตอนที่ 3 เป็นการประเมินอัตมโนทัศน์ (Self Concept Rating) Rating Scale 5 ระดับ (1-5) มาตราอันตรภาค (Interval scale) การทดสอบระดับอันตรภาคเป็นการกำหนดตัวเลขให้แก่พฤติกรรมหรือสิ่งของ เพื่อแสดงระยะห่างของพฤติกรรมหรือสิ่งของ ตัวเลขเหล่านี้สามารถบอกได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมหรือสิ่งของมีระยะห่างกันเท่าใด หรือมากน้อยกว่ากันเท่าใด หรือมากน้อยกว่ากันเท่าใด ข้อมูลกับการทดสอบเรียกว่า "Score Data" ค่าที่ได้จึงให้ค่าทางคณิตศาสตร์ที่สูงกว่ามาตรทดสอบแบบนามบัญญัติ และแบบจัดอันดับ

การศึกษาในครั้งนี้จัดอยู่ในกลุ่มงานวิจัยเพื่อทราบคุณค่าในตนเองอยู่ในกลุ่มเดียวกับ กิลิวัดย์ ฉัตรมณีฤกษ์ (2547) เรื่อง การมองเห็นคุณค่าในตนเองของคนพิการ : ศึกษากรณีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และ ศศิมา รัชชอารยะธรรม (2548) เรื่อง การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ทั้งนี้เพื่อทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณค่าในตนเองเท่าใด การวิจัยลักษณะนี้จะสามารถแยกแยะได้ว่า ตัวแปรต้น เช่น ลักษณะการพิการ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ฯลฯ มีผลต่อตัวแปรตาม คือ การมองเห็นคุณค่าในตัวเองหรือไม่ งานวิจัยในลักษณะนี้สามารถสร้างแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างคุณค่าในตนเอง และสามารถกำหนดเป็นนโยบายเพื่อเสริมสร้างการรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้บริการได้ตรงตามความต้องการ และส่งเสริมให้เกิดการมองเห็นคุณค่าในตนเองแก่กลุ่มคนที่ได้รับบริการในองค์กร

ข้อจำกัดในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ พบว่า มีข้อจำกัดบางประการที่เกิดขึ้นทั้งจากสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเอง และข้อจำกัดที่เกิดจากแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale

ในกระบวนการทดสอบมีข้อจำกัดจากสิ่งแวดล้อม รอบตัว กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างอาจต้องเข้าร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมในขณะที่ทดสอบทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในผู้ทำแบบทดสอบบางรายในช่วงเวลาทดสอบคุณค่าในตนเองซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการตอบแบบทดสอบได้ตรงตามความจริง สอดคล้องกับ สมพร สุทัศน์ีย์ (2544, น. 4-6) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์อยู่ในกฎเกณฑ์ทางสังคม หรือจริยธรรมรวมทั้งอิทธิพลบางอย่าง บุคคลมักจะหลีกเลี่ยงไม่ตอบหรือตอบไม่ตรงกับความจริงเพราะถ้าตอบตรงตามความเป็นจริงก็เกรงว่าจะเป็นที่ตำหนิติเตียนของสังคมหรือทำให้เกิดผลร้ายแก่ตนเอง

นอกจากนี้ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองยังเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดอันเกิดจากกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ อารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างเองในกระบวนการทดสอบซึ่งในช่วงเวลานั้น ๆ ก็อาจจะไม่ชอบใจ ไม่พอใจ หรือไม่สบายใจ บางรายแสดงสีหน้า คิ้วขมวด หรือบางรายหันไปมองเพื่อน ความรู้สึกและอารมณ์เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยภายในที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างในกระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับ สมพร สุทัศน์ีย์ (2544, น. 4-6) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความซับซ้อน เป็นลักษณะทางจิตวิทยาอีกลักษณะหนึ่งเนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์มีเหตุผลเบื้องหลังมากมาย หรือเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ มากมาย เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจเกิดจากความขยัน ความสามารถในการอ่าน สิ่งแวดล้อมที่ประเทืองปัญญาที่บ้าน และบุคลิกภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เป็นต้น หรือมีปัจจัยทางด้านจิตวิทยาเข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ต้องการทดสอบ เช่น มีความเครียดมาเกี่ยวข้องในการสอบ หรือตัวแปรทางชีวสังคม เช่น อายุ เพศ ฯลฯ ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ต้องการทดสอบ

ท้ายที่สุดข้อจำกัดอันเกิดจากแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale ก็เกิดขึ้นเพราะแบบทดสอบดังกล่าวจำนวนข้อคำถามมาก และบางข้อคำถามยากต่อความเข้าใจ และกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถตอบข้อความได้ตรงตามที่ตนเองต้องการ สอดคล้องกับ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2534, น. 92) นิศารัตน์ ศิลปเดช (2542, น. 123) และ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544, น. 279-280) ที่เห็นว่าข้อจำกัดของข้อคำถามแบบปิด คือ ผู้ตอบไม่มีส่วนในการใช้ความคิดเห็นของตนเองมากนัก ไม่ให้อิสระแก่ผู้ตอบ ผู้ตอบอาจเดา หรือสร้างตอบ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลไม่แท้จริง ตัวเลือกบางตัวไม่ตรงกับความต้องการของผู้ตอบ สร้างได้ยาก ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ บางครั้งมีความลำเอียงในการตอบบางครั้งคำตอบไม่แยกกันอย่างเด็ดขาด ทำให้คำถามกำกวม ผู้ตอบไม่รู้จะตอบอย่างไร

ถึงแม้ว่ากระบวนการทดสอบคุณค่าในตนเองในการศึกษาคั้งนี้จะเผชิญกับข้อจำกัดบางประการ แต่อย่างไรก็ดีการใช้แบบทดสอบในคั้งนี้ยังให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างฐานข้อมูลทางวิชาการเพื่อการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์กับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์และกลุ่มเด็กที่ถูกละเมิด